

Jaarverantwoording 2017

**HOLLAND
FESTIVAL**

Democracy in America
Romeo Castellucci

Jaarverantwoording 2017

Inhoud

Raad van toezicht	05
Bestuursverslag:	
1. Holland Festival 2017	07
2. Context	11
3. Communicatie & Marketing	14
4. Development	17
5. Financiën	19
6. Organisatie	22
7. Bestuur	23
8. Jaarrekening	25
9. Controleverklaring	54

Bijlagen

- Coproductie/samenwerking
- Totaalprogramma Holland Festival 2017
- Overzicht medewerkers
- Nevenfuncties bestuur, directie, staf
- Donateurs
- Subsidiënten, fondsen, sponsors, instellingen & partners

RAAD VAN TOEZICHT

De raad van toezicht van het Holland Festival bestond in 2017 uit Martijn Sanders (voorzitter), Ben Noteboom (audit), Mavis Carrilho, Gert-Jan van den Bergh, Tom de Swaan en Jet de Ranitz.

De raad van toezicht kwam in 2017 zes keer bijeen: op 26 januari, 24 maart, 21 juni, 10 juli (opvolging artistiek directeur Ruth Mackenzie), 27 september en 20 december. Daarbij werd op 20 december 2017 door de volledige raad van toezicht de begroting voor 2018 definitief goedgekeurd.

De raad van toezicht vergadert in aanwezigheid van het bestuur. De vergaderingen worden in besloten kring beëindigd, buiten aanwezigheid van directie en notulist.

In alle vergaderingen werd gesproken over (toezicht op) financiën, bedrijfsvoering en (artistiek) beleid. Daarnaast werd in de raad van toezicht in 2017 aandacht besteed aan:

- De grote coproductie van het Holland Festival met de Nationale Opera en het Koninklijk Conservatorium *aus LICHT* van Karlheinz Stockhausen die voor het Holland Festival 2019 gepland staat.
- Fondsen- en sponsorwerving, waaronder het hoofdbegunstigerschap na 2017.
- Aanwending van de bestemmingsreserve OCW 2013-2016 voor de *Holland Festival Proms 2017*.
- Opvolging in 2018 van de leden van de raad van toezicht Mavis Carrilho en Ben Noteboom.

Daarnaast is in en buiten de vergaderingen in 2017 veel gesproken over de opvolging van Ruth Mackenzie en de governance-structuur van het Holland Festival. Een delegatie van de raad van toezicht heeft gesproken met leden van de Holland Festivalstaf en zakelijk directeur Annet Lekkerkerker. Deze gesprekken hebben geleid tot een voorstel aan de volledige raad van toezicht over structuur en opvolging. De raad van toezicht heeft op 24 maart besloten over te gaan tot een model waarin een algemeen directeur de verantwoordelijkheid draagt voor het gehele beleid van het Holland Festival. De raad van toezicht heeft in de vergadering van 21 juni besloten Annet Lekkerkerker per 1 januari 2018 te benoemen tot algemeen directeur. Per 15 juli 2017 werd de vacature voor de parttime te benoemen artistiek leider bekendgemaakt. De sollicitatiecommissie bestond uit Martijn Sanders, Gert-Jan van den Bergh, Mavis Carrilho, Annet Lekkerkerker, Annemieke Keurentjes en Jochem Valkenburg. In het najaar van 2017 werd in drie rondes met acht kandidaten gesproken. Deze gesprekken leidden niet tot de aanstelling van een artistiek leider. In de vergadering van 20 december is besloten over te gaan tot het aanstellen van twee Associate Artists voor de editie van 2019. Met dit besluit introduceerde het Holland Festival een nieuw model: naast een vast artistiek team wordt gewerkt met twee kunstenaars die met hun inbreng een duidelijke stempel zullen drukken op de 72ste editie van het festival. In januari 2018 werd bekend dat William Kentridge en Faustin Linyekula zich als Associate Artists voor de editie van 2019 aan het Holland Festival verbinden.

La Chanson de Roland
Wael Shawky

Vanwege het intensieve contact met de zakelijk directeur gedurende dit jaar is geen apart gesprek gevoerd over haar functioneren. Ook heeft de raad dit jaar niet apart zijn eigen functioneren geëvalueerd. Beide zaken staan voor 2018 gepland.

Op 23 maart 2018 heeft de raad van toezicht de jaarstukken 2017 besproken. Vastgesteld is dat Stichting Holland Festival erin geslaagd is een Holland Festival te organiseren dat aan de gestelde doelen en verwachtingen voldeed binnen de gestelde financiële kaders. Op grond hiervan en op grond van de door bestuur en directie gepresenteerde informatie en toelichting heeft de raad van toezicht het jaarverslag 2017 goedgekeurd. De jaarrekening is gecontroleerd en goedgekeurd door accountant Kamphuis & Berghuizen. Op grond hiervan verleent de raad van toezicht decharge aan het bestuur voor het gevoerde beleid.

De raad van toezicht van het Holland Festival ontvangt geen bezoldiging, hanteert de Governance Code Cultuur en heeft vastgesteld dat de salariering van de directie de WNT-norm niet overschrijft. Een toelichting hierop is opgenomen in de jaarrekening.

De raad van toezicht dankt de directie en medewerkers van het Holland Festival voor hun betrokkenheid, kunde, enthousiasme en grote inzet.

Amsterdam, 23 maart 2018

Martijn Sanders
voorzitter

Ben Noteboom

Gert-Jan van den Bergh

Jet de Ranitz

Mavis Carrilho

Tom de Swaan

boven: Sacred Environment, Kate Moore
onder: Manifesto, Julian Rosefeldt, Cate Blanchett

BESTUURSVERSLAG T. HOLLAND FESTIVAL 2017

887
Robert Lepage

Setan Jawa
Garin Nugroho, Rahayu Supanggha

Het Holland Festival vierde in 2017 zijn zeventigste verjaardag. Vanwege het jubileum was het festival van grotere omvang dan andere jaren. In drieëntwintig dagen toonde het festival 168 voorstellingen. De programmering bestond uit werk van kunstenaars die het festivalverleden van kleur hebben voorzien en voorstellingen die nadrukkelijk de problemen van deze tijd onder de loep namen.

Grote namen keerden terug naar het festival om nieuw werk te presenteren. Robert Lepage ontroerde in de Stadsschouwburg met *887*, een terugblik op zijn jeugd. Alain Platel bracht Carré in vervoering met *nicht schlafen*, een choreografie op muziek van Mahler. En in hetzelfde theater speelden Jude Law en Halina Reijn samen in *Obsession* van Toneelgroep Amsterdam en Ivo van Hove. Peter Sellars bracht samen met Reggie (Regg Roc) Gray de dansvoorstelling *FLEXN*, met een groep dansers uit Brooklyn. In het Muziekgebouw aan 't IJ zong Florian Boesch met de Oostenrijkse musicbanda Franui.

Speciaal voor het zeventigste jubileum herstelde het festival een oude traditie in ere: het vocale sterrenconcert. Zo stond in 1959 Maria Callas op het podium van Het Concertgebouw. In 2017 was dat de tenor Jonas Kaufmann, die zijn Nederlandse debuut als solist maakte, en met de Nederlandse sopraan Eva-Maria Westbroek en het Residentie Orkest een weergaloos concert gaf.

In deze jubileumeditie, de derde editie van artistiek directeur Ruth Mackenzie, was werk te zien van maar liefst drie oud-festivaldirecteuren. Naast Ivo van Hove (die ook nog een nieuwe productie van de opera *Salome* regisseerde bij De Nationale Opera) waren dat Jan van Vlijmen (van wie een compositie te horen was in *Weeshuis van het Holland Festival*) en Pierre Audi, die de openingsvoorstelling regisseerde: *Mariavespers* van Claudio Monteverdi. *NRC Handelsblad* noemde de samenwerking tussen Audi en beeldend kunstenaar Berlinde De Bruyckere en het barokensemble Pygmalion onder leiding van Raphaël Pichon 'bij vlagen subliem'.

Het zeventigste Holland Festival kenmerkte zich door een actueel thema: democratie. Veel kunstenaars keken naar de kwesties waar westerse democratische landen mee te maken hebben. Romeo Castellucci ging in *Democracy in America* terug naar de oorsprong van de Amerikaanse democratie. National Theatre of Great Britain liet in *My Country* de 'voice of the voiceless' van de Brexit horen. The Public Theater uit New York reflecteerde in *The Gabriels* op de invloed van politiek op de levens van gewone mensen. Thomas Bellinck en Dieudonné Niangouna richtten zich in hun voorstellingen op vluchtelingenkwesties. Het Nationale Theater bracht *The Nation*: een Nederlandse staat van de natie door Eric de Vroedt. Cate Blanchett speelde de sterren van de hemel in de video-installatie *Manifesto* van Julian Rosefeldt in Casco in Amsterdam-Noord, waarin de relatie tussen kunst en samenleving naar voren kwam.

Promised Ends: The Slow Arrow of Sorrow and Madness
Derrick Ryan Claude Mitchell

MUZIEKFOCUSSEN: INDONESIAË, GEORGE CRUMB

In de muziekprogrammering was er speciale aandacht voor hedendaagse muziek uit Indonesië. Zo was tijdens het concert *Ruang Suara* een nieuwe generatie Indonesische componisten te horen in samenwerking met het Duitse Ensemble Modern. De zwijgende dansfilm *Setan Jawa* van Garin Nugroho werd live begeleid door het Nederlands Kamerorkest en het gamelanensemble van Rahayu Supanggah, die ook de muziek componeerde. In Paradiso was tijdens *A Night in Indonesia* een avond lang Indonesische pop, folk, noise en elektronische post-folk te horen van onder anderen Boi Akih, Filastine & Nova, Kande, Senyawa en Jogja Noise Bombing. De laatste groep speelde ook guerrilla-concerten op verschillende plekken in de stad. Tijdens de *Holland Festival Proms* gingen *Temple of Time* van de componiste Sinta Wullur en de opera-installatie *Dark Play* van kunstenaar Jompet Kuswidananto in wereldpremière.

Ook was er in meerdere concerten aandacht voor werk van de Amerikaanse componist George Crumb. Pianiste Margaret Leng Tan speelde de Europese première van zijn nieuwe pianocyclus *Metamorphoses, Book I*. Het Ragazze Quartet voerde Crumbs bekende strijkkwartet *Black Angels* op tijdens het gelijknamige concert, waarin het samen met Slagwerk Den Haag en het Ives Ensemble een doorsnede uit het oeuvre van Crumb speelde.

Een andere grote componist van wie dit festival werk gespeeld werd, was Karlheinz Stockhausen. Zo speelden studenten van het Koninklijk Conservatorium de scène *ORCHESTER-FINALISTEN* uit *MITTWOCH aus LICHT*. Dit concert was een voorproefje op de marathonvoorstelling *aus LICHT*, te zien in 2019. Hierin brengen De Nationale Opera, Holland Festival en het Koninklijk Conservatorium een selectie uit de negenentwintig uur durende operacyclus *LICHT* van Stockhausen. Ook glorieerden Lucas en Arthur

Jussen tijdens de *Holland Festival Proms* in *MANTRA*, Stockhausens hypnotiserende compositie voor twee piano's en elektronica.

INTRODUCTIES

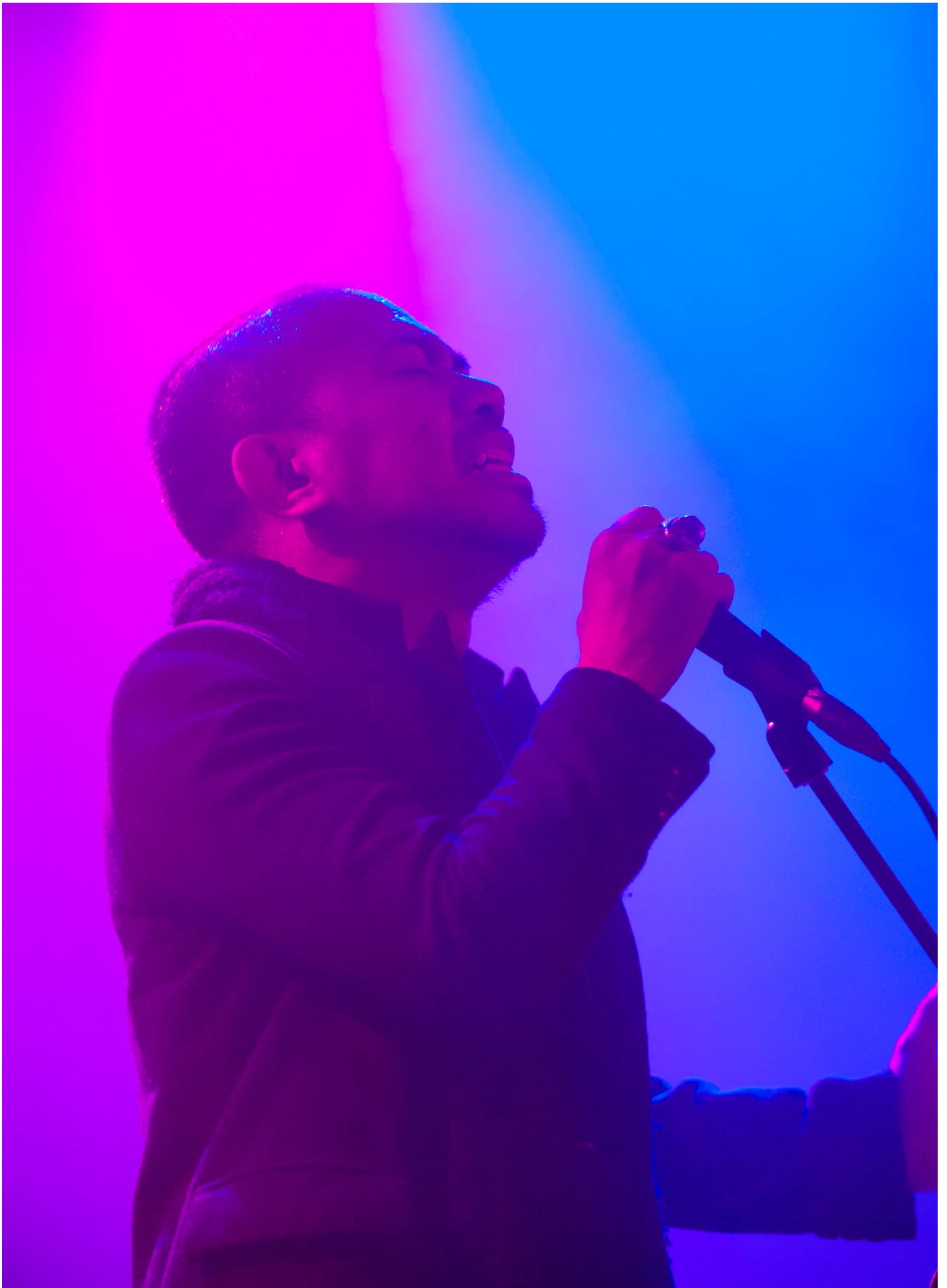
Opnieuw gaf het festival ruim baan aan voor Nederland onbekende makers, zoals Derrick Ryan Claude Mitchell met *Promised Ends*. Dimitris Papaioannou toonde met *The Great Tamer* bewegingstheater van grote schoonheid. In 2018 keert Papaioannou terug in het festival met een nieuwe avondvullende voorstelling voor Tanztheater Wuppertal Pina Bausch. José Vidal raakte in *Rito de Primavera* relatief veel jong publiek met een ritueel over solidariteit en collectiviteit. En de Amerikaanse theatermaker Dan Hurlin presenteerde gewelddadig poppentheater in een futuristische vormgeving. The Nile Project sloot de *Holland Festival Proms* af met een concert waarin verschillende muziekstijlen uit de regio rond de Nijl samenkwamen.

Ook debuteerden meerdere Nederlandse kunstenaars op het festival, naast de reeds genoemde broers Jussen en Eric de Vroedt. Huba de Graaff presenteerde haar muziektheaterstuk *The Naked Shit Songs* over Theo van Gogh en Gilbert & George. Een succes op het Mercatorplein was *Phobiarama* van Dries Verhoeven, dat werd gecoproduceerd door het Holland Festival. Ook nieuw waren: Boi Akih, Sinta Wullur, Kapok en Wilbert Bulsink.

Net als eerdere jaren gaf het Holland Festival opdracht tot nieuw werk voor het digitale domein. Bij *The Nation* werd een zevende mini-aflevering geschreven die uitsluitend te zien was middels een VR-bril. Ruben van Leer maakte een virtuele omgeving bij *Sacred Environment* van Kate Moore in de *Holland Festival Proms*, die na afloop van het concert als VR-film gratis beschikbaar werd gesteld.

FAVORIETEN

Het festivalpubliek gaf via de bekende stemkaarten en de Holland Festivalapp zijn mening over de voorstellingen en concerten. De drie publieksfavorieten waren: het concert van Jonas Kaufmann met Eva-Maria Westbroek; *MANTRA* door Lucas en Arthur Jussen en *Sacred Environment* van Kate Moore. Andere favorieten waren: *Mariavespers* van Monteverdi door De Nationale Opera, *887* van Robert Lepage en *The Great Tamer* van Dimitris Papaioannou. Het festival trok ruim 98.000 bezoekers en had een zaalbezetting van meer dan 80%. De gratis evenementen als *Opera in het park: Salome* in park Frankendael, *danse de nuit* op het Anton de Komplein en *I'd Rather Be Outside* op het Museumplein trokken nog eens ruim 37.000 bezoekers.

A Night in Indonesia
Senyawa

The Nation (I-III)
Eric de Vroedt, Het Nationale Theater

2. CONTEXT, EDUCATIE, TALENT-ONTWIKKELING EN PARTICIPATIE

Black Angels
Ragazze Quartet, 33 1/3

En manque
Vincent Macaigne

Het Holland Festival draagt graag bij aan het verstevigen van het maatschappelijke draagvlak voor kunst en cultuur. Dit doet het door verbindingen te leggen tussen de programmering en de wereld daarbuiten en door het smeden van coalities met partners en gelijkgestemden. Daartoe ontwikkelde het in 2017 een uitgebreid pakket aan verdiepende, introducerende en educatieve activiteiten, voor jong en oud: inleidingen, nagesprekken, vraaggesprekken met de kunstenaars, debatten, thematisch gerelateerde lezingen, symposia, masterclasses en workshops voor amateurs. In de randactiviteiten is een duidelijke driedeling aangebracht: er is een randprogrammering voor alle bezoekers (context), er zijn projecten voor middelbare scholieren (educatie) en er zijn activiteiten voor kunstvakstudenten en jonge makers (talentontwikkeling).

CONTEXT

Een groot deel van de contextprogrammering was dit jaar gerelateerd aan de festivalthema's democratie, muziek uit Indonesië en George Crumb. Het programma bestond onder andere uit goed bezochte lezingen, colleges, het symposium *Crumb and the Experimental Tradition* en de installatie *Het Parlement van de Dingen*. Het Instituut voor Publieke Waarden organiseerde een sessie over de staat van de huidige democratie. In *EYE on Art: Manifesto* gaf Scott Mackenzie een filmlezing over hoe manifesten de wereld veranderden. In *Group Talk: Democracy* gingen festivalkunstenaars Peter Sellars, Eric de Vroedt en artistiek directeur Ruth Mackenzie in discussie over de vraag hoe kunstenaars een rol kunnen spelen in het publieke debat.

De filminstallatie *Manifesto* in Casco had bovendien een eigen randprogramma, met onder andere een leestafel en drie speciale leessessies. Lucas en Arthur Jussen gaven in een listening party inzicht in hun muzikale inspiratiebronnen. En bij *The Nation* werd een speciale zevende aflevering gemaakt die uitsluitend via een VR-bril te zien was.

Festivalcentrum

Veel contextactiviteiten vonden plaats in het festivalcentrum in de Stadsschouwburg. De jaarlijkse lunchconcerten, waarvoor de studenten van het Koninklijk Conservatorium en muziektheateropleiding T.I.M.E. zich dit keer lieten inspireren door de legendarische opera *Reconstructie* (1969), vonden plaats op het Leidseplein, op het bordes en voor de ingang van de Stadsschouwburg. De inleidingen en nagesprekken met festivalkunstenaars werden zoals ieder jaar goed bezocht. Ook tijdens de *Holland Festival Proms* werden dit jaar voor het eerst korte inleidingen aangeboden, die wegens de overweldigende belangstelling nog tijdens de dag naar een grotere ruimte moesten worden verplaatst.

Het contextprogramma kwam tot stand in samenwerking met een groot aantal partners: Amerpodia, De Balie, Boekhandel van Rossum, Het Parlement van de Dingen, De Groene Amsterdam-

FLEXN
Reggie (Regg Roc) Gray, Peter Sellars

mer, Spui25, EYE, Hyperion Lyceum, IMC Weekendschool, Koninklijk Conservatorium Den Haag, STEIM, Universiteit van Amsterdam: faculteit Muziekwetenschappen, Instituut voor Publieke Waarden, Google Arts & Culture, Studio West, Art Center Nabi.

HF Young

Het HF Youngprogramma startte in 2010 om meer jongeren kennis te laten maken met en te verbinden aan het festival. Om de drempel voor deze doelgroep (bezoekers van 25 tot 40 jaar) te verlagen konden HF Young'ers ook dit jaar weer voor zeven vooraf geselecteerde voorstellingen tickets kopen tegen het gereduceerde tarief van € 19. Na afloop van elke voorstelling was er een speciaal voor hen georganiseerde borrel. Ook was er in april de HF Young Academy, een avond over collectiviteit met onder anderen choreograaf José Vidal en een rondleiding door de backstageruimtes van de Stadsschouwburg.

Participatie

Een bijzondere vorm van drempelverlaging die het festival voortzette, is het programmeren van kunst die vraagt om participatie en/of deelname. Zo werd het publiek van *Rito de Primavera* de mogelijkheid geboden tijdens de voorstelling even mee te dansen. Voor de 'audiosiësta' *À l'ombre des ondes* werd het publiek vooraf opgeroepen om zijn nachtelijke dromen te delen. Opnames hiervan waren later te horen in de voorstelling. In zijn opera *Octavia. Trepanation* zag componist Dmitri Koerljanski een rol weggelegd voor een koor van amateurzangers. Vijfenzeventig amateurzangers kropen, na een intensieve voorbereidingsperiode, drie voorstellingen in de rol van soldaat en maakten deel uit van een indrukwekkend terracottaleger.

EDUCATIE

De educatieve activiteiten van het Holland Festival richtten zich op verschillende doelgroepen. Voor middelbare scholieren werd samen met het Hyperion Lyceum een traject ontwikkeld waarin het festivalthema democratie centraal stond en waar ook een bezoek aan *The Nation* en *Manifesto* bij hoorde. Alumni van de IMC Weekendschool – waar 'nieuwsgierige jongeren uit achterstandswijken kennismaken met professionals' – bezochten de workshop *Flex* en maakten kennis met internationale kunstenaars.

Zevenentwintig studenten Moderne Theaterdans van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten werkten in het kader van talentontwikkeling mee in *Rito de Primavera* van choreograaf José Vidal. Kunstvakstudenten van het Koninklijk Conservatorium Den Haag en het Conservatorium van Amsterdam speelden respectievelijk in de lunchconcerten op het Leidseplein en tijdens de *Holland Festival Proms*.

Workshops

Ook bood het Holland Festival dit jaar weer diverse workshops aan, waarin festivalbezoekers (jong en oud) zelf aan de slag konden gaan in verschillende kunst disciplines. Voor meer of minder ervaren liefhebbers waren er:

- *Synthesizer Construction Workshop*. In deze tweedaagse workshop bouwden deelnemers onder leiding van de Indonesische noise-artiest Kenali Rangkai Pakai (Lintang Raditya) een eigen noise-synthesizer. Als kersvers synthesizerorkest maakten de deelnemers tijdens *A Night in Indonesia* hun werelddebuut in de grote zaal van Paradiso met een eigen compositie.
- *Workshop Flex*. De deelnemers kregen les in de basistechnieken van flex van dansers uit de gelijknamige voorstelling van flexpionier en choreograaf Reggie (Regg Roc) Gray en regisseur Peter Sellars.
- *Bouw je eigen hoorn*. Kinderen van zeven tot twaalf jaar gingen, onder begeleiding van Jorinde Verweij en studenten van het Conservatorium van Amsterdam, aan de slag met verschillende materialen. Ze bouwden hun eigen hoorn en studeerden de splinternieuwe compositie *Tuinslanghoornsafari* van Wilbert Bultink in, die aan het einde van de middag in wereldpremière ging. Dit project was, net als een aantal festivalconcerten, onderdeel van het project Red de Hoorn – een initiatief van het Holland Festival om, samen met partners uit het veld, het musiceren door kinderen op enkele met 'uitsterven' bedreigde instrumenten te stimuleren.

TALENTONTWIKKELING

Het Holland Festival biedt verschillende projecten voor aankomende en jonge professionals die hen ondersteunen en stimuleren in (reflectie op) hun ontwikkeling. De verbindingen die daarvoor worden aangegaan, zorgen ervoor dat het festival in Amsterdam wortelt. Ook neemt het hiermee een medeverantwoordelijkheid voor het lokale (kunst)klimaat. Zo gaf flexpionier en choreograaf Reggie (Regg Roc) Gray een masterclass flex aan

Lady Eats Apple
Back to Back Theatre

professionele dansers van Studio West. Ook bezocht een delegatie van Shanghai Theatre Academy het festival. De gasten doorliepen hun eigen programma dat bestond uit voorstellingsbezoek in het festival, uitgebreide ontmoetingen met festivalkunstenaars en een bezoek aan de theaterafdeling van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

ITS Festival

In samenwerking met het International Theatre School (ITS) Festival en de theateropleidingen werd een inspirerend en verdiepend randprogramma georganiseerd tijdens het ITS Festival in De Brakke Grond. Met onder meer een gesprek met de Britse toneelschrijver Martin Crimp (die deel uitmaakt van het Holland Festivalprogramma 2018) en een ontmoeting tussen studenten en de kunstenaars van het Australische Back to Back Theatre, dat op het festival stond met *Lady Eats Apple*.

Immerse@HF

Met het oog op stimuleren van internationale uitwisseling tussen kunstenaars vond voor de tweede maal Immerse@HF plaats. Dit is een programma voor kunstenaars uit binnen- en buitenland die al de eerste stappen hebben gezet naar een internationale carrière. Het doel is om internationale netwerken te stimuleren en kunstenaars over de generatiegrenzen heen te verbinden. Zes kunstenaars werden dit jaar benaderd om voor vijf dagen naar Amsterdam te komen. Ze gaven elkaar een presentatie van hun eigen werk en maakten kennis met het Holland Festival door voorstellingsbezoek, ontmoetingen met de artistieke en zakelijke staf en festivalkunstenaars. Veel tijd werd er besteed aan discussie en reflectie. Een van de deelnemers van 2016, componist Dmitri Koerljanski, keerde in 2017 terug op het festival met een volwaardige wereldpremière: de opera *Octavia. Trepanation*.

Het Holland Festival ontving in 2017 deelnemers uit Kenia, Nederland, Frankrijk, Tunesië en China/USA: Ogutu Muraya, Colin Benders, Aliénor Dauchez, Sofiane Ouissi en Noodlerice (Yao Zhang en Liang Guo). In 2018 maakt Colin Benders zijn debuut in de programmering van het festival met zijn *Electro Symphonic Orchestra*, een project dat op het festival van 2019 wordt gecontinueerd.

CODE CULTURELE DIVERSITEIT

Het Holland Festival hanteerde ook in 2017 de Code culturele diversiteit. In het proces dat leidde tot het samenstellen van het programma ging het festival gericht op zoek naar kunstenaars, voorstellingen en concerten die niet tot de westerse canon behoren. Dat resulteerde onder andere in het programmeren van werk van Wael Shawky, Dieudonné Niangouna, José Vidal, Reggie (Regg Roc) Gray en Bouchra Khalili. Voor de voorstelling *danse de nuit* werd samengewerkt met het Bijlmerparktheater.

In de focus Muziek uit Indonesië besteedde het festival speciale aandacht aan muziek en kunstenaars uit dit land. In *A Night in Indonesia* in Paradiso speelden bands en muzikanten uit de Indonesische underground: Kande, Boi Akih & Guests, Jogja Noise Bombing, Senyawa, Filastine & Nova en Sekan. In het programma *Ruang Suara* waren hedendaagse Indonesische componisten met nieuw werk te horen en tijdens de *Holland Festival Proms* toonden de Nederlands-Indonesische componiste Sinta Wullur en kunstenaar Jompet Kuswidananto nieuw werk.

Het Holland Festival wil ook graag in zijn personeelsbestand een afspiegeling zijn van de Amsterdamse samenleving en is continu op zoek naar meer diversiteit in het vaste en tijdelijke medewerkersbestand. Dit blijkt niet altijd eenvoudig. Zo is het niet gelukt een vacature op de financiële administratie bicultureel in te vullen, ondanks het feit dat die ambitie vooraf is uitgesproken en tijdens de werving en selectie de nodige stappen in die richting zijn gezet. De organisatie trekt lering uit dit proces en blijft gemotiveerd om ook op dit gebied (de P van Personeel in de Code) succes te boeken.

De Code culturele diversiteit wordt periodiek besproken in de raad van toezicht.

3. COMMUNICATIE & MARKETING

De communicatie & marketingafdeling stond in 2017 voor de uitdaging om het uitgebreide programma van de jubileumeditie van het festival onder de aandacht te brengen. Hiertoe hanteerde de afdeling verschillende doelstellingen: een gemiddelde bezetting van 80%, nieuwe doelgroepen bereiken en een feestelijke festivalcampagne lanceren. Het uiteindelijke resultaat was goed. Er kwamen ruim 98.000 bezoekers naar het festival en meer dan 35.000 mensen bezochten het kunstwerk op het Museumplein. De festivalcampagne was duidelijk zichtbaar in Amsterdam. De gebouwen waren kleurrijk aangekleed en de hele maand reed er een Holland Festivaltram door de stad.

In zijn communicatie- en marketingbeleid onderscheidt het festival drie niveaus. Op corporatenniveau blijft het zich positioneren als AAA-merk dat bijzondere podiumkunsten naar Nederland haalt en buitenlandse makers in Nederland introduceert. Op festivalniveau wordt campagne gevoerd gericht op publiekswerving en informatievoorziening over het festival en thema's binnen de programmering. Op voorstellingsniveau worden campagnes gevoerd gericht op specifieke doelgroepen. Op festival- en voorstellingsniveau wordt onderscheid gemaakt tussen het opnieuw werven van bestaand publiek middels een retentieprogramma en het aantrekken van nieuw publiek door middel van gerichte boodschappen op specifieke doelgroepen.

Het festival bevatte in 2017 drie duidelijke focussen die alle zeer goed werden opgepakt door de pers en het publiek. Het publiek had hierdoor wat meer houvast in het samenstellen van een eigen festivalprogramma en de focussen dienden als goede kapstok om het festivalprogramma over het voetlicht te brengen.

PUBLIEKSVERBREIDING EN -VERJONGING

Om op de lange termijn een gezonde publieksamenstelling te houden en steeds nieuwe mensen bekend te maken met het festivalaanbod, richtte de communicatie van het festival zich zoals ieder jaar op verbreding en verjonging van het publiek. Hiertoe werkte het festival actief samen met CJP en kunstvakopleidingen. Ook voerde het festival een studentenkorting en werd het HF Youngprogramma voortgezet.

HF Young

Het HF Youngprogramma startte in 2010 om meer jongeren kennis te laten maken met het festival. De leden van de HF Youngcommunity konden ook dit jaar weer voor zeven vooraf geselecteerde voorstellingen tickets kopen tegen het gereduceerde tarief van € 19. Na afloop van elke voorstelling was er een speciaal voor hen georganiseerde borrel. De selectie van de voorstellingen in 2017 leidde er echter toe dat er maar 600 kaarten in plaats van het streefaantal van 1.100 werden verkocht. Er was sprake van een beperkte capaciteit voor HF Young'ers vanwege de grote populariteit van deze voorstellingen bij het reguliere publiek. Het resultaat was dat veel HF Young'ers achter het net visten. Vandaar dat in de evaluatie is besloten om in 2018 in de selectie meer rekening te houden met publiekstrekkingen waarvoor een grote capaciteit is.

De HF Young Circle bestond uit Elinor Archer, Hassina Bahar, Stéphane Blokhuis, Eerke Steller (voorzitter), Marije Dunning, Jasmin Farag, Lizzy Kok, Martin Linssen, Roel van den Sigtenhorst, Mette Stam, Bart Truijens, Frank Verschoor en Ymke Wieringa.

CJP, Studenten en Kunstvakstudenten

De goede samenwerking met CJP bracht ook in 2017 weer meer dan 1095 jongeren naar het Holland Festival. Het festival hanteerde net als andere jaren een studentenkorting. Deze werd vooral gecommuniceerd bij de alfastudies op de universiteiten in Amsterdam en Utrecht. Kunstvakstudenten van een aantal instellingen, waaronder de Hogeschool voor de Kunsten en studenten Theaterwetenschappen, konden op de dag zelf, als de voorstelling niet was uitverkocht, tickets kopen voor slechts € 5.

Om jongeren en bredere publieksgroepen te bereiken zijn social mediakanalen, blogs en vlogs belangrijk. In de zoektocht naar nieuwe middelen om jongeren en een breder publiek te bereiken heeft het Holland Festival afgelopen jaar samengewerkt met The Influencers Movement, een platform voor het samenbrengen van organisatie en geschikte vloggers en bloggers. Na een pitch selecteerde het festival een aantal bloggers en vloggers dat werd uitgenodigd om kennis te maken met het Holland Festival en mee te gaan op een drietal persreizen. Voor het festival in 2018 wordt opnieuw een aantal bloggers en vloggers uitgenodigd.

Uit onderzoek in 2017 blijkt dat het festival 56% nieuwe bezoekers heeft gegenereerd. Dit blijkt uit kaartverkoopcijfers en uit het tweejaarlijkse Motivaction-onderzoek dat het festival in 2017 liet doen.

MEDIAPARTNERS

Het Holland Festival koestert de bijzondere samenwerking met zijn mediapartners VPRO en NTR. Deze samenwerking werd in 2017 voortgezet met als resultaat: vier semi-livetelevisie-uitzendingen op zaterdagavond, gepresenteerd door Daphne Bunscoek. Ook waren er tien radio-uitzendingen. De televisie-uitzendingen bereikten 565.000 mensen.

Archief

Dit jaar ging, ter ere van de zeventigste editie, het archief van het Holland Festival online. Het festival hecht veel waarde aan zijn rijke geschiedenis. In 2015 besloot het daarom om een compleet online concerten- en voorstellingenarchief aan te leggen, met alles wat in de afgelopen zeventig jaar is getoond. Het archief wordt de komende jaren uitgebreid met meer beeldmateriaal, programmaboekteksten en andere achtergronden. Op deze manier wil het festival met het publiek terugblikken op zijn roemruchte geschiedenis. Bovendien heeft een online archief een stimulerende werking op het bezoek van het festival, omdat archiefbezoekers eenvoudig kunnen doorklikken naar het actuele programma.

Holland Festivaltram

Het project kon rekenen op de medewerking van een flink aantal partners die van onschatbare waarde is gebleken. De VPRO werkte mee door historische televisiefragmenten te ontsluiten. Eveneens is het festival grote dank verschuldigd aan de NTR voor het leveren van een groot aantal tv-parels. Ook het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid stelde beeldmateriaal ter beschikking, zoals onder meer de Polygoonjournaals waarin het festival aan de orde kwam. Lang verdwenen beelden van onder anderen Freek de Jonge en Van Kooten en De Bie die het festival openden, kwamen daardoor bovendien. *De Groene Amsterdammer* stelde artikelen beschikbaar voor het archief. Ook het Maria Austria Instituut leverde een aanzienlijke bijdrage. Maria Austria was samen met Henk Jonker van 1948 tot 1974 huisfotograaf van het Holland Festival. Het instituut leverde meer dan tweehonderd foto's voor het archief.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Het festival probeert altijd zo'n groot mogelijk buzz te creëren in de opmaat naar en tijdens het festival. Hiertoe worden veel communicatiemiddelen en -kanalen ingezet om een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Er wordt extra gefocust op vrije publiciteit, social media en CRM. Het programmaboek en de website zijn zoals altijd de grote aanjagers van de kaartverkoop, tezamen met de vrije publiciteit. Ook de outdoorcampagnes, citydressing en radiospots deden hun werk en zorgden voor veel aandacht. De communicatieafdeling zette tevens zwaar in op online promotie. Hierbij werd Google Grants ten volle benut om meer online zichtbaarheid te creëren en specifieke doelgroepen te bereiken.

Vrije publiciteit

Elk jaar krijgt het Holland Festival veel aandacht van de schrijvende pers. Ook dit jaar was deze weer onverminderd groot. De landelijke dagbladen *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad* en *Trouw* maakten voorbeschuwingen en recenseerden veel voorstellingen en concerten. Naast *NRC Handelsblad* en *Trouw* maakten ook *De Groene Amsterdammer* en *De Telegraaf* uitgebreide specials waarin het festival werd aangekondigd. *Het Parool* maakte in het kader van de zeventigste editie een extra grote bijlage en onderstreepte daarmee het belang van het festival in Amsterdam. De artikelen gaven het publiek verdieping en achtergronden en dienden zoals altijd als grote aanjager van de kaartverkoop. Ook diverse maand- en weekbladen kondigden het festival aan.

Social media

Twitter, Instagram en vooral Facebook zijn onmisbare communicatiemiddelen geworden. Ze zijn ieder op hun eigen manier een adequaat medium om snel en effectief publiek te bereiken. Facebook werd vooral ingezet om bestaande en nieuwe publieksgroepen te bereiken met als doel de kaartverkoop aan te jagen. De community op de Holland Festivalpagina op Facebook groeide van 28.260 volgers naar meer dan 39.000 volgers. De HF Young-community op Facebook steeg van 4.131 naar 4.270 volgers. Twitter werd vooral ingezet om publiek te voorzien van actuele informatie. Het aantal volgers steeg van 6.500 naar 7.000. De groep volgers op Instagram verdubbelde bijna in het afgelopen jaar van 1.616 naar 3.032.

Opera in het park: Salome
De Nationale Opera

Google Grants

Sinds enkele jaren kan Holland Festival gebruik maken van het Google Grantsprogramma voor een bedrag van \$ 120.000 per jaar. Door de succesvolle campagnes die het festival hiermee voerde werden wij in het voorjaar 2016 geüpgraded naar \$ 450.000 per jaar. Dit Google Grantsprogramma is voor de communicatie & marketingafdeling van grote waarde. Hiermee kunnen professionele adwordscampagnes worden opgezet die substantiële kaartverkoop opleveren. Helaas heeft Google Grants hun \$ 450.000-programma afgeschaft en beschikt het festival in 2018 weer over de gebruikelijke \$ 120.000.

Database

De database van het Holland Festival wordt jaarlijks verrijkt met nieuwe adressen, ontdebeld en geüniformeerd met gegevens uit de diverse kaartverkoopssystemen van de festivallocaties. Door deze database heeft het festival een goed inzicht in zijn kaartkopers, demografische gegevens en koopgedrag. Het is een perfecte tool om bestaand publiek van voorgaande jaren weer te interesseren voor het festival en is de grote drager van het retentieprogramma. Ook in 2017 is de database weer flink gegroeid en veelzijdig ingezet voor voornamelijk EDM-acties met een concreet verkoopresultaat.

Holland Festivalapp

Naast de website en het programmaboek onderhield het festival ook een app voor iPhone en Android. De app bevatte het volledige programmaoverzicht en er konden tickets via de app worden gekocht. Ook was het mogelijk een favorietenlijst samen te stellen, voorstellingen toe te voegen aan digitale agenda's, te stemmen voor de VPRO-publieksfavoriet en programmaboeken te downloaden. Onder de button Click & Play kon het publiek trailers bekijken en inleidingen via het live-streamkanaal van YouTube volgen. Voor publiek dat moeite heeft om te kiezen, was er een ludieke hulp bij keuzestress. Meer dan 2.250 mensen downloadden de app voor en tijdens het festival.

PROGRAMMABOEKEN, UITDEELVELLEN EN PODCASTS

Bij alle voorstellingen en concerten werden programmaboeken en uitdeelvellen gemaakt met achtergrondinformatie over de voorstelling. Alle uitingen van het Holland Festival zijn tweetalig: Nederlands en Engels. Daarnaast produceerde het festival speciaal gericht op de HF Youngcommunity zes podcasts. Deze podcasts waren te beluisteren via de website en op Soundcloud.

4. DEVELOPMENT

Koningin Máxima bij de opening van het Holland Festival

Op zaterdag 3 juni 2017 opende de zeventigste editie van het Holland Festival in aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Máxima met de voorstelling *Mariavespers* in de Gashouder. Het Holland Festival vierde zijn verjaardag met een stevige basis en een blik gericht op de toekomst, mede dankzij de betrokkenheid en steun van zijn partners.

In 2017 ging een nieuwe kunstenplanperiode in. Het festival is opnieuw opgenomen in de culturele basisinfrastructuur en ontvangt jaarlijks tot en met 2020 subsidies van het ministerie van OCW en de gemeente Amsterdam. Deze subsidies vormden met ongeveer 60% het fundament van de totale inkomsten en maken van het Holland Festival een solide partner.

Al sinds de oprichting in 1947 wordt het festival daarnaast mogelijk gemaakt door bijdragen van private financieringsbronnen. Het actief werven en betrekken van private partners is van steeds groter belang. Het internationale, artistieke en vooruitstrevende programma van het Holland Festival kan alleen tot stand komen met de steun van de subsidiënten, private fondsen, bedrijfsponsors en particuliere donateurs. De veelal jarenlange samenwerking met deze partners betekent meer dan alleen financiële ondersteuning. De kritische en productieve gesprekken over de inhoud van de samenwerking houden het festival scherp en brengen het ieder jaar verder. Bovendien dragen de partners bij aan een groter en diverser maatschappelijk draagvlak. Het festival is zich bewust van de wereld waarin het opereert en de steun en het vertrouwen van alle stakeholders geven het zijn bestaansrecht. In 2017 vormden de private inkomsten, van fondsen, donateurs en bedrijfsponsors ruim 26% van de totale begroting.

Fonds 21 zette in 2017 het Hoofdbegunstigerschap voort en ondersteunde de jubileumeditie met een extra bijdrage. Naast Fonds 21 steunden Ammodo, Stichting Dioraphte, VSBfonds, Fonds Podiumkunsten, European Cultural Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds, Brook Foundation, Goethe-Institut, Stichting Betrokkenen Stedelijke Vernieuwing, BPD Cultuurfonds, Institut Français, Hofsteestichting en WE Jansenfonds het Holland Festival.

Met Ammodo zijn gesprekken gevoerd over het versterken van de band met het Holland Festival. Deze leidden in 2017 tot het besluit van Ammodo om zich per 1 januari 2018 als productiepartner aan het festival te verbinden, voor een periode van vier jaar. De samenwerking moet resulteren in het initiëren en ondersteunen van de totstandkoming en presentatie van (co)producties en/of activiteiten van vooruitstrevende, internationaal toonaangevende kunstenaars. In 2017 kende Ammodo het Holland Festival al een verhoogde jubileumbijdrage toe.

BankGiro Loterij Fonds verbond zich tot grote vreugde voor het eerst aan het festival en maakte participatie- en community-based voorstellingen mede mogelijk. Daarnaast droegen de ambassades van Canada, Chili, Frankrijk en de Verenigde Staten van Amerika bij.

Mariavespers
 Claudio Monteverdi, De Nationale Opera

Rabobank Amsterdam droeg in 2017 als grootste bedrijfssponsor wederom bij aan de internationale programmering van het Holland Festival. De meerjarige samenwerking met Kempen kreeg opnieuw vorm in diverse ontvangsten. Clifford Chance maakte het als partner van HF Young ook dit festival mede mogelijk om deze community van bezoekers tussen 25 en 40 jaar verder te verdiepen en uit te breiden. Het Holland Festival verbond in 2017 met trots een aantal nieuwe corporate partners aan zich: Bruil, Garuda Indonesia, Ngage Media, Movares en Roseboom. Ook de doorlopende samenwerkingen met Westergasfabriek/Meyer Bergman, hotelpartner Casa, Automobielfabriek Van Vloten, Lloyd Hotel, Volkshotel en de bijdragen van de HF Businesspartners zijn voor het Holland Festival zeer belangrijk.

In 2017 vroeg het Holland Festival een aantal bedrijven dat het festival in de afgelopen 70 jaar structureel gesponsord had om opnieuw bij te dragen. Dat resulteerde in zeven Jubileumspansors: ABN AMRO, Ahold Delhaize, Heineken, KLM, KPMG, NS en Pon.

PARTICULIERE GEVERS

De steun en het enthousiasme van particuliere donateurs sterken het Holland Festival. In de eerste plaats financieel: gezamenlijk dragen deze donateurs jaarlijks ruim een half miljoen euro bij aan het programmeringsbudget. Maar dat niet alleen. Het belang dat deze Vrienden hechten aan internationale, spraakmakende en vaak vooruitstrevende podiumkunsten van wereldklasse maakt van hen bondgenoten en ambassadeurs. Het enthousiasme en de betrokkenheid van de partners van het Holland Festival maken het zeer plezierig om samen te werken. Om deze bijzondere relaties op te bouwen en te verstevigen organiseert het festival voor hen door het jaar heen en tijdens het festival bijeenkomsten en rondleidingen achter de schermen.

Het Holland Festival is dankbaar voor de bijdragen en betrokkenheid van de Governors, Hartsvrienden, Beschermers, Begunstigers en Liefhebbers en is bijzonder trots op de snelgroeende groep Jonge Begunstigers. Deze donateurs geven alle reden tot optimisme: ze zijn jong, nieuw in het mecenaat, en – net als de andere Vrienden – nieuwsgierig, betrokken, gedreven en bereid bij te dragen aan de kunst die zij van belang vinden. Het Holland Festival dankt graag ook de Liefhebbers. Hun doorlopende steun en frequente voorstellingsbezoek zijn van grote waarde.

Eind 2017 mocht het festival 674 Liefhebbers, 103 Begunstigers, 50 Jonge Begunstigers, 32 Beschermers en 25 Hartsvrienden tot zich rekenen.

HOLLAND FESTIVAL BOARD OF GOVERNORS

De grootste particuliere giften ontvangt het festival van de Governors, die ook met hun expertise, inhoudelijke betrokkenheid en netwerk bijdragen aan het succes van het Holland Festival. De Governors staan in direct contact met de directie. Ze krijgen daardoor rechtstreeks belangrijke informatie, de 'ins & outs' van achter de schermen en tijdens exclusieve ontvangsten maken de Governors kennis met festivalkunstenaars. Tijdens het festival in 2017 hadden de Governors onder meer een ontmoeting met de stertenor Jonas Kaufmann, die met een concert de jubileumeditie extra luister bijzette. En in het najaar ontmoetten zij thuis bij Ruth Mackenzie de makers Anne Nguyen, Ong Keng Sen en Thomas Verstraeten van FC Bergman, die exclusief aan de Governors een voorproefje gaven van hun voorstellingen op het Holland Festival 2018. Eind 2017 waren er vijftien Governors.

5. FINANCIËN

Holland Festival Proms: The Nile Project

Tijdens alle vergaderingen van de raad van toezicht zijn de financiën van het festival besproken. Bij deze vergaderingen werden de actuele financiële ontwikkelingen besproken en afgezet tegen de vastgestelde begroting, waarbij de verschillen werden toegelicht en hun effect op de toekomstige vermogensontwikkeling werd uiteengezet.

Over de inkomsten kan gezegd worden dat de eigen inkomsten van het Holland Festival in totaal € 64.000 hoger zijn uitgevallen dan begroot. Onderdeel daarvan zijn € 20.000 lagere publieksinkomsten als gevolg van iets lager dan verwachte kaartverkoop, € 40.000 hogere overige directe inkomsten, met name als gevolg van hogere coproductiebijdragen, en € 44.000 hogere inkomsten uit private middelen. Dit laatste is het gevolg van de eerste bijdrage van het BankGiro Loterij Fonds ten bedrage van € 100.000 en tegenvallende bijdragen van particulieren en private fondsen ten bedrage van € 56.000. Er zijn voor € 56.000 meer aan inkomsten uit subsidies als gevolg van een prijs- en loonkostencorrectie op de subsidie van OCW ten bedrage van € 60.000 en er zijn iets lagere bijdragen uit incidentele publieke subsidies ten bedrage van € 4.000.

Phobiarama
Dries Verhoeven

Over het algemeen zijn de totale personele lasten in de pas gebleven met de begroting en is het verschil met de begroting grotendeels terug te voeren op het doorbelasten aan 2019 van gemaakte kosten ten behoeve van de productie *aus LICHT*. De materiele beheerkosten zijn in totaal met € 6.145 licht hoger uitgevallen. Hierbij waren de huisvestingskosten € 3.000 hoger, de bureaunkosten € 21.000 lager, de verwervingskosten € 15.000 lager, de kosten voor development € 4.000 hoger en de corporate communicatiekosten € 32.000 hoger. Hierbij dient opgemerkt dat de totale kosten communicatie & marketing redelijk in de pas liepen met wat begroot was, maar dat de verdeling in de begroting van de totale communicatie & marketingkosten tussen kosten corporate communicatie en de specifieke kosten communicatie & marketing ten behoeve van het festival een premature aanname was.

Bij het vaststellen van de begroting voor 2017 waren de producties begroot op een totaalbedrag van € 4,4 miljoen. Dit jaar zijn de productiekosten hoger uitgevallen dan begroot. Samen met een in 2017 genomen incidentele post van € 40.000 wegens een vervallen productie voor 2018 is het totaalbedrag aan overschrijding van de productie- en voorstellingskosten voor 2017 uitgekomen op € 294.000. De kosten van een aantal producties die bij besluit tot programmering nog moesten worden gemaakt, bleken te laag ingeschat. Tevens bleek door de grote omvang van de editie van 2017 – een jubileumeditie met 49 verschillende voorstellingen en concerten – meer voorstellingsgebonden personeel nodig dan ingeschat. Een verdere uiteenzetting over de verschillen tussen de begroting en de gerealiseerde cijfers is terug te vinden onder hoofdstuk 8.6: Toelichting verschillen tussen realisatie en exploitatiebegroting 2017.

The Gabriels: Election Year in the Life of One Family
The Public Theater

VERDELING RESULTAAT

Bij aanvang van dit boekjaar is het in 2016 resterende bedrag bestemmingsfonds OCW omgezet in een bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2013-2016 van € 274.251. De raad van toezicht heeft op 27 september 2017 het besluit genomen om het geheel van deze reserve te onttrekken ter dekking voor gemaakte kosten *Holland Festival Proms* in 2017. Als gevolg van deze onttrekking resteert na verrekening met het tekort van € 359.400 een te verdelen negatief resultaat € 85.239 dat overeenkomstig de verhouding tussen subsidie OCW en alle overige inkomsten wordt verdeeld over bestemmingsfonds OCW 2017-2020 voor een bedrag van € 40.900 en de algemene reserve voor een bedrag van € 44.339. Omdat het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 niet voorziet in de mogelijkheid tot het vormen van een negatief bestemmingsfonds OCW, wordt ter correctie op de resultaatverdeling een bedrag van € 40.900 toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW ten laste van de algemene reserve. Deze verdeling van het resultaat is nader verklaard in hoofdstuk 8.3 Toelichting op de balans per 31 december 2017.

I'd Rather Be Outside
àyr

TREASURY

Voor het beheer van liquide middelen waren de volgende geldmarktinstrumenten toegestaan: rekening-courant bij een bank, kasgeld en een zakelijke spaarrekening.

CONTINUÏTEIT

Er spelen op dit moment geen zaken die nu of in de toekomst van invloed kunnen zijn op het functioneren van onze organisatie. Er zijn geen plannen voor ingrijpende investeringen in activa anders dan noodzakelijke vervangingsinvesteringen voor kantoorinrichting, website en automatisering. Het beleidsplan voorziet voor 2018 ook niet in ingrijpende wijzigingen van de personele bezetting. Wel zullen als gevolg van natuurlijk verloop (zoals pensionering) personele wisselingen kunnen plaatsvinden. De begroting voor 2018 is door de raad van toezicht vastgesteld op 20 december 2017 en sluit volgens dit overzicht met een overschot van € 68.634.

De raad van toezicht deelt de visie van het bestuur dat er gezien de huidige vermogenspositie bij dit resultaat geen financiële risico's zijn. De financiële positie van het Holland Festival kan als gezond worden aangemerkt.

Voor het komende tijdvak 2017-2020 is vanuit het Rijk aan het Holland Festival subsidie toegekend door het ministerie van OCW en is Holland Festival wederom opgenomen in de culturele basisinfrastructuur (BIS). De gemeente Amsterdam heeft Holland Festival ook ingedeeld in de Amsterdamse BIS. De toegekende subsidies OCW en gemeente Amsterdam zijn overeenkomstig de ingediende beleidsplannen en zijn vergelijkbaar met het huidige subsidieniveau (OCW) of iets daarboven (Amsterdam).

BEGROTING 2018

BATEN

Eigen inkomsten

- Publieksinkomsten binnenland	680.000
- Overige directe inkomsten	232.500
Totaal directe inkomsten	912.500

Bijdragen uit private middelen 1.455.000

Totaal eigen inkomsten 2.367.500

Subsidies

- Structurele subsidie OCW	3.320.217
- Structureel subsidie Amsterdam	794.654
Totaal structurele subsidies	4.114.871

- Incidentele publieke subsidie 57.000

Totaal subsidies 4.171.871

Totaal baten 6.781.817

LASTEN

Beheerlasten materiaal	657.150
Beheerlasten personeel	895.572
Beheerlasten totaal	1.484.918

Activiteitenlasten materieel	4.490.000
Activiteitenlasten personeel	495.819
Totaal activiteitenlasten	4.985.819

Totaal lasten 6.470.737

Exploitatieresultaat 68.634

Black Angels
Ragazze Quartet

GELIEERDE RECHTSPERSONEN

De Stichting Vrienden van het Holland Festival is een gelieerde rechtspersoon. Het bestuur van deze stichting heeft in 2017 besloten een bedrag uit haar middelen van € 160.000 toe te kennen aan het Holland Festival. Daarnaast heeft die stichting een jubileumbijdrage van € 100.000 aan het festival toegekend. De financiële administratie van de Stichting Vrienden van het Holland Festival wordt om niet verzorgd door de financiële administratie van het Holland Festival. De financiële positie van deze stichting kan als gezond worden beschouwd.

6. ORGANISATIE

Volgens de statuten: De Stichting Holland Festival heeft ten doel het coördineren en hoofdzakelijk in Amsterdam organiseren van bijzondere nationale en internationale manifestaties op het gebied van kunsten, waaronder met name het organiseren van het Holland Festival, het geven van bekendheid aan deze manifestaties en in het algemeen het verrichten van al datgene wat hiertoe in de ruimste zin van het woord bevorderlijk kan zijn, een en ander teneinde in een beperkte periode een zo groot mogelijk publiek kennis te laten nemen van ontwikkelingen op het gebied van kunsten in binnen- en buitenland, opdat daardoor stimulansen worden gegeven aan met name het reguliere podiumkunstenaanbod.

KERNACTIVITEIT

De kernactiviteit van deze organisatie is het jaarlijks organiseren en doen realiseren van het Holland Festival.

JURIDISCHE STRUCTUUR

De organisatie heeft de juridische vorm van een stichting en is sinds de oprichting in 1947 ook als zodanig bij de Kamer van Koophandel ingeschreven. De stichting wordt geleid door een dagelijks bestuur dat bestaat uit een zakelijk directeur en een artistiek directeur. Als toezichthoudend orgaan opereert de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat op dit moment uit zes personen. De raad van toezicht en het dagelijks bestuur komen jaarlijks ten minste viermaal in vergadering bijeen.

INTERNE ORGANISATIESTRUCTUUR EN PERSONELE BEZETTING

Binnen de organisatie staan de afdelingen Bedrijfsvoering (Financiën, Secretariaat, ICT en P&O), Communicatie & Marketing, Development (Fondsen- en sponsorwerving en Relatiebeheer) en Productie onder leiding van de zakelijk directeur. De afdeling Programmering & Research staat onder leiding van de artistiek directeur.

Het Holland Festival had op 31 december 2017 tweeëntwintig (17,65 FTE) medewerkers in dienst met een dienstverband voor onbepaalde tijd, dan wel een dienstverband voor één jaar. Het team wordt in de aanloop naar het festival uitgebreid met een aantal (veelal regelmatig terugkerende) freelancemedewerkers. Gedurende het festival worden ongeveer 145 oproepkrachten ingehuurd, voor het grootste deel jonge mensen die ingezet worden bij publieksbegeleiding, kaartverkoop, transportdiensten en technische ondersteuning. Omdat de inzet van deze medewerkers gegarandeerd en van onberispelijke kwaliteit moet zijn, maakt het festival geen gebruik van vrijwilligers, maar werft het veelal onder studenten en net afgestudeerden, daar waar het geen professionals betreft. Deze oproepkrachten worden hoofdzakelijk via een verloningsbureau uitbetaald. Het Holland Festival heeft een eigen personeelsregeling. Met betrekking tot functie-indeling en het toepassen van salarisschalen is daarbij tot dusver gebruik gemaakt van richtlijnen uit de CAO Theater en Dans 2016. De pensioenregeling die het Holland Festival hanteert is de pensioenregeling van Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW).

The Naked Shit Songs
Huba de Graaff

7. BESTUUR

Het bestuur van het Holland Festival werd in 2017 gevormd door twee nevenschiktelijke directeuren, Ruth Mackenzie, artistiek directeur, en Annet Lekkerkerker, zakelijk directeur. De directie overlegde tenminste tweewekelijks over alle lopende zaken, met de nadruk op de programmering en het voor de artistiek directeur relevante langetermijnbeleid. Daarnaast kwam het bestuur een aantal maal per jaar formeel bijeen om financiën, jaarplanning en artistiek beleid te bespreken, vast te stellen en te evalueren. Van deze vergaderingen werden verslagen gemaakt die ter informatie aan de raad van toezicht werden verstrekt.

In 2017 heeft de raad van toezicht geen evaluatiegesprekken gevoerd met het bestuur. In de winter van 2016 werd duidelijk dat Ruth Mackenzie het Holland Festival na de editie van 2018 zou verlaten om artistiek directeur van Théâtre du Châtelet in Parijs te worden. Met de zakelijk directeur is vanaf dat moment intensief gesproken over de opvolging en governancestructuur van het Holland Festival. Vanwege dit intensieve contact is besloten geen apart evaluatiegesprek te voeren.

We vierden dit jaar dat het Holland Festival zeventig jaar bestaat. Sinds 1947, toen een van de initiatiefnemers H.J. Reinink uitsprak dat hij hoopte dat 'met vereende krachten iets groot-sch tot stand kan worden gebracht' is heel veel, maar ook weer weinig veranderd. Na de duistere oorlogsjaren werd met de oprichting van het Holland Festival de hoop uitgedragen dat met het tonen van nationale en internationale kunst de aandacht kon worden gericht op internationale samenwerking en uitwisseling. Een ideaal dat we het afgelopen jaar vaak memoreerden en waarvan we denken dat het niets aan urgentie heeft ingeboet. We zijn ervan overtuigd dat in die zeventig jaar kunst niets aan relevantie heeft verloren: kunst verrast, dwingt je om tijd te nemen ergens over na te denken en het inspireert. En leidt soms ook tot discussie en overpeinzing.

Het Holland Festival wordt gemaakt, geproduceerd en onder de aandacht gebracht door velen en we danken iedereen die heeft bijgedragen aan het succes van deze bijzondere editie.

We bedanken het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Amsterdam die met hun structurele subsidie de basis vormen onder de begroting van het Holland Festival. Ook spreken we graag onze grote dank uit aan de private fondsen, sponsors, bedrijfsvrienden en Jubileumsporsors van het Holland Festival 2017. We zijn trots op de bijdrage van alle particuliere donateurs van het festival, de Vrienden van het Holland Festival en de Governors. Hun bijdrage en ambassadeur-schap zijn van groot belang voor het festival.

In het bijzonder danken we alle kunstenaars van wie we werk toonden op deze zeventigste editie van het Holland Festival. Zij bewezen ons ook dit jaar dat kunst een wezenlijk en onmisbaar bestanddeel van het leven vormt door in hun werk mens- en wereldbeelden te tonen die onze blik veranderden en verrijkten. Hun werk dwong ons even stil te staan, het ontroerde, verraste, en een enkele keer irriteerde het. Hun werk zorgde voor onverge-

Ruth Mackenzie en Annet Lekkerkerker

telijke ervaringen en toonde ons een glimp van wat de wereld is of zou kunnen zijn.

Door de kennis, kunde en grote inzet van alle festivalmedewer- kers is deze bijzondere editie van het festival een succes gewor- den. Bijna 100.000 toeschouwers, opnieuw een zaalbezetting van boven de 80%, kunstenaars die tevreden Amsterdam verlie- ten en heel veel enthousiaste bezoekers. We bedanken alle vaste en tijdelijke Holland Festivalmedewerkers – voor en achter de schermen – voor hun enthousiasme, betrokkenheid en energie. Zonder jullie was het niet gelukt!

Annet Lekkerkerker

Ruth Mackenzie

Rito de Primavera
José Vidal

8. JAARREKENING

8.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN € NA RESULTAATBESTEMMING

ACTIVA		31 december 2017	31 december 2016
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	I	52.096	95.103
Materiële vaste activa	II	51.296	35.054
Totaal vaste activa		103.392	130.157
Vlottende activa			
Vorraden	IV	11.363	9.753
Vorderingen	V	473.272	579.288
Liquide middelen	VII	354.952	631.821
Totaal vlottende activa		839.587	1.220.862
TOTAAL ACTIVA		942.979	1.351.019
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	I	303.703	388.942
Continuïteitsreserve	II	300.000	300.000
Bestemmingsfonds OCW	IV	-	274.251
Totaal eigen vermogen		603.703	963.193
Kortlopende schulden			
Crediteuren	VII.1	93.432	115.274
Belastingen/Premies	VII.2	29.624	35.499
Overige schulden en overlopende passiva	VII.3	216.220	237.053
Totaal kortlopende schulden		339.276	387.826
TOTAAL PASSIVA		942.979	1.351.019

8.2

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

BATEN		Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
Eigen (directe) inkomsten					
<u>Publieksinkomsten</u>					
- Publieksinkomsten binnenland	1	900.042	782.500	920.000	778.878
- Kaartverkoop	2	860.133	737.500	880.000	749.674
- Overig	3	39.909	45.000	40.000	29.204
Publieksinkomsten totaal	5	900.042	782.500	920.000	778.878
<u>Overige directe inkomsten</u>					
Sponsorinkomsten	6	258.680	275.000	258.000	256.744
Vergoeding coproducenten	7	91.598	100.000	40.000	14.674
Overige	8	2.618	8.750	15.000	4.185
Totaal overige directe inkomsten	9	352.896	383.750	313.000	275.603
Totaal directe inkomsten	10	1.252.938	1.166.250	1.233.000	1.054.481
<u>Private middelen</u>					
Private middelen - Particulier	12	509.349	475.000	522.500	347.500
Private middelen - Private fondsen	14	859.500	900.000	902.500	905.000
Private middelen - Goede doelenloterijen	15	100.000	-	-	-
Totaal bijdragen uit private middelen	16	1.468.849	1.375.000	1.425.000	1.252.500
Totaal eigen inkomsten	17	2.721.787	2.541.250	2.658.000	2.306.981
<u>Subsidies</u>					
Structurele subsidie OCW	19	3.287.344	3.180.000	3.227.031	3.226.209
Structurele subsidie Amsterdam	21	786.786	890.000	786.786	706.230
Totaal structurele subsidies	23	4.074.130	4.070.000	4.013.817	3.932.439
Incidentele publieke subsidies	24	55.225	82.500	60.000	71.208
Totaal subsidies	25	4.129.355	4.152.500	4.073.817	4.003.647
TOTAAL BATEN	26	6.851.142	6.693.750	6.731.817	6.310.628

8.2**CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €**

LASTEN		Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
Beheerlasten					
Beheerlasten materieel	1	583.295	541.890	577.150	585.081
Beheerlasten personeel	2	895.361	821.804	895.572	901.952
Beheerlasten totaal	3	1.478.656	1.363.694	1.472.722	1.487.033
Activiteitenlasten					
Activiteitenlasten materieel	4	5.303.397	4.854.212	5.037.500	4.390.118
Activiteitenlasten personeel	5	428.631	475.844	494.271	456.384
Activiteitenlasten totaal	6	5.732.028	5.330.056	5.531.771	4.846.502
TOTAAL LASTEN		7.210.684	6.693.750	7.004.493	6.333.535
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING		-359.542	-	-272.676	-22.907
Rentebaten en -lasten		52	-	2.000	2.503
EXPLOITATIERESULTAAT		-359.490	-	-270.676	-20.404
Bestemming resultaat					
Exploitatieresultaat		-359.490			-20.404
Bij: Aanwending bestemmingsreserve restant subsidie 2013-2016 (2009-2012)		274.251			112.424
Saldo te verdelen na aanwending bestemmings- reserve		-85.239			92.020
In 2017 onttrekking (2016 toevoeging) aan bestemmingsfonds OCW		40.900			-46.632
In 2017 onttrekking (2016 toevoeging) aan de algemene reserve		44.339			-45.388
Onverdeeld saldo resultaat		-			-

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS EN CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

ALGEMEEN

Stichting Holland Festival is op 24 juni 1947 opgericht en is gevestigd in Amsterdam. De stichting heeft op grond van artikel 3 van de statuten als doelstelling 'het coördineren en hoofdzakelijk in Amsterdam organiseren van bijzondere nationale en internationale manifestaties op het gebied van kunsten, waaronder het organiseren van het Holland Festival, het geven van bekendheid aan deze manifestaties en in het algemeen het verrichten van al datgene wat hiertoe in de ruimste zin van het woord bevorderlijk kan zijn, een en ander teneinde in een beperkte periode een zo groot mogelijk publiek kennis te laten nemen van ontwikkelingen op het gebied van kunsten in binnen- en buitenland, opdat daarvoor stimulansen worden gegeven aan met name het reguliere podiumkunstenaanbod'.

Toegepaste standaarden

Richtlijn voor de waarderingsgrondslagen zijn het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, met name RJ 640 en de wet WNT, Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector.

Vergelijkende cijfers

De rubricering van opbrengsten en kosten zijn opgesteld overeenkomstig model IIa van het handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020. Waar nodig zijn de vergelijkende cijfers van 2016 daarop aangepast. De cijfers van 2017 en 2016, alsmede de begroting zijn aangepast op het gegeven zoals gemeld in de definitielijst van het bovenvermelde handboek bij "eigen inkomsten". Daar wordt gesteld dat waardering van vrijkaarten niet kan worden opgenomen onder "eigen inkomsten". Van die waardering van vrijkaarten is nu alleen nog de BTW-component terug te vinden in de rubriek "kosten development" van de materiële beheerlasten. Verder hanteert het verantwoordingsmodel van de balans en de exploitatierekening een doorlopende nummering. Daar waar er voor rubrieken van balans en exploitatierekening op specifieke rubrieknummers geen waarden of feiten zijn te melden, is er voor gekozen deze rubrieken weg te laten. Het handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen schrijft voor dat de kolom "begroting" overeen dient te stemmen met de goedgekeurde ingediende meerjarenbegroting. Voor die meerjarenbegroting zijn de begrotingen van 2017 en 2020 aangeleverd. Het gemiddelde van die twee jaarbegrotingen is in de cijfers als begroting opgenomen. Daarnaast is ook de voor het boekjaar 2017 opgestelde en door de raad van toezicht goedgekeurde begroting ter vergelijking opgenomen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

GELIEERDE RECHTSPERSONEN

Stichting Vrienden van het Holland Festival is een gelieerde rechtspersoon. Het bestuur van deze stichting heeft in 2017 besloten een bedrag uit haar middelen van € 160.000 toe te kennen aan het Holland Festival. Daarnaast heeft die stichting een jubileumbijdrage van € 100.000 aan het festival toegekend. De financiële administratie van de Stichting Vrienden van het Holland Festival wordt om niet verzorgd door de financiële administratie van het Holland Festival. De financiële positie van deze stichting kan als gezond worden beschouwd.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN DE RESULTAATBEPALING EN GRONDSLAGEN VOOR DE OMREKENING VAN VREEMDE VALUTA'S

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de exploitatierekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum.

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS EN CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij het Holland Festival vlottende activa, liquide middelen en kortlopende schulden. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen actuele waarde. Op vorderingen wordt een noodzakelijke geachte voorziening getroffen voor risico van oninbaarheid.

Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs die bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik, verminderd met lineaire afschrijvingen, gebaseerd op de geschatte economische levensduur. De afschrijvingspercentages voor automatisering zijn 33,3% of 25%, voor inventaris 10%, 16,6% of 20% en voor verhuizing 16,6%. Investerings in materiële vaste activa lager dan € 1.000 worden direct ten laste van het resultaat gebracht.

Voorraden

De voorraad wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering wordt op de balansdatum rekening gehouden met eventueel optredende waardeverminderingen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Eventuele voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

De kas- en banktegoeden worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Kasmiddelen in vreemde valuta worden, indien aanwezig, gewaardeerd tegen de wisselkoers per balansdatum.

Eigen vermogen

De minister van OCW zal aan het einde van de cultuurnota-periode een beslissing nemen over de resterende middelen in het bestemmingsfonds OCW.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd, verliezen zodra ze voorzien zijn. Activiteitenlasten worden verantwoord in het jaar waarvoor de verplichtingen zijn aangegaan. Tot de beheerlasten worden gerekend alle personele en materiële lasten die samenhangen met het beheer van de organisatie (overheadlasten). Tot de activiteitenlasten behoren de lasten die direct samenhangen met de activiteiten van de instelling.

Pensioenlasten

Het Holland Festival kent voor zijn personeel een pensioenregeling op basis van het middelloonstelsel. De pensioenregeling is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het Holland Festival heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. De pensioenlast in de staat van baten en lasten is gelijk aan de over de periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremie. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als op de balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen.

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN €

VASTE ACTIVA

I: Immateriële vaste activa	Website	Huisstijl	Totaal
Stand aanvang boekjaar			
Aanschafwaarde	185.656	40.898	226.554
Cumulatieve afschrijving	-111.002	-20.449	-131.451
Boekwaarde	74.654	20.449	95.103
Mutaties boekjaar			
Investerings	3.430	-	3.430
Afschrijvingen	-36.212	-10.225	-46.437
Netto mutaties boekjaar	-32.782	-10.225	-43.007
Stand einde boekjaar			
Aanschafwaarde	189.086	40.898	229.984
Cumulatieve afschrijving	-147.214	-30.674	-177.888
Boekwaarde	41.872	10.224	52.096

Na de invoering van de nieuwe huisstijl in 2015 is er in 2017 voor € 3.430 geïnvesteerd in de optimalisatie van de website.

II: Materiële vaste activa	Automatisering	Inventaris	Totaal
Stand aanvang boekjaar			
Aanschafwaarde	98.565	139.912	238.477
Cumulatieve afschrijvingen	-98.565	-104.858	-203.423
Boekwaarde	-	35.054	35.054
Mutaties boekjaar			
Investerings	26.715	15.258	41.973
Afschrijvingen	-8.606	-17.125	-25.731
Netto mutaties boekjaar	18.109	-1.867	16.242
Stand einde boekjaar			
Aanschafwaarde	125.280	155.170	280.450
Cumulatieve afschrijvingen	-107.171	-121.983	-229.154
Boekwaarde	18.109	33.187	51.296

In 2017 zijn er investeringen gedaan in de kantoorinrichting voor € 11.733 en in materiaal ten behoeve van de jaarlijkse citydressing voor € 3.525. Ook is voor een bedrag van € 26.715 een deel van de IT-apparatuur vervangen.

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN €

III: Financiële vaste activa

Holland Festival heeft geen financiële vaste activa.

VLOTTENDE ACTIVA

	31/Dec/2017	31/Dec/2016
IV: Voorraden		
Vervoersbewijzen OV	3.979	3.958
Drukwerk nieuwe huisstijl	7.384	5.795
Totaal voorraden	11.363	9.753
V: Vorderingen		
Totaal vorderingen	473.272	579.288

De hieronder gespecificeerde vorderingen zijn opeisbaar binnen een jaar na balansdatum.

Debiteuren	39.449	146.805
-------------------	---------------	----------------

Het treffen van een voorziening voor oninbare debiteuren is niet noodzakelijk gebleken.

Vooruitbetaalde kosten

Beheerlasten materieel 2018	11.070	-
Beheerlasten personeel 2018	4.909	-
Activiteitenlasten materieel 2018	68.694	13.325
Activiteitenlasten materieel 2019	15.000	-
Activiteitenlasten <i>aus LICHT</i> 2019	87.747	17.681
Investerings 2017 automatisering	-	9.866
Beheerlasten personeel 2017	-	5.191
Beheerlasten materieel 2017	-	5.830
Activiteitenlasten materieel 2017	-	133.787
Totaal vooruitbetaalde kosten	187.420	185.680

Vorderingen op subsidiënten en fondsen

Fonds 21	100.000	87.500
Stichting Ammodo	50.000	25.000
Prins Bernhard Cultuurfonds	40.000	-
Stichting Dioraphte	4.000	-
VSBfonds	-	75.000
Het Kersjes Fonds	-	5.000
Totaal vorderingen op subsidiënten en fondsen	194.000	192.500

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN €

	31 december 2017	31 december 2016
Overige vorderingen		
Omzetbelasting	8.253	47.749
Depots en waarborgen	1.327	1.486
Voorschotten personeel	1.000	1.070
Premies pensioen PFZW	1.737	-
Te ontvangen coproductiebijdragen	19.845	-
Te factureren doorbelastingen	20.241	825
Te ontvangen uitkering ziekteverzuim	-	3.173
Totaal overige vorderingen	52.403	54.303

VI: Effecten

Holland Festival beheert en/of bezit geen effecten.

VII: Liquide middelen

Kas	7.597	6.370
Rabobank rekening-courant	72.867	86.313
Rabobank bonusrekening	274.488	539.138
Totaal liquide middelen	354.952	631.821

Stichting Holland Festival kan vrij over haar liquide middelen beschikken.

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN €

PASSIVA	31 december 2017	31 december 2016
Eigen vermogen		
Totaal eigen vermogen	603.703	963.193

Resultaatbestemming

De raad van toezicht heeft tijdens de vergadering van 27 september 2017 het voorstel over volledige aanwending van € 274.251 van de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2013-2016 van het bestuur van Holland Festival besproken en aanvaard. Die bestemmingsreserve wordt aangewend ten behoeve van dekking van een deel van de gemaakte kosten voor het programma *Holland Festival Proms*. Het na verrekening met de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2013-2016 resterende negatieve exploitatieresultaat zal volgens de onderstaande verdeling in mindering worden gebracht op de algemene reserve en het bestemmingsfonds OCW. Het aandeel in % van de totaalopbrengsten van het subsidie OCW bepaalt het aandeel van het resultaat dat wordt onttrokken aan het bestemmingsfonds OCW. Het resterende deel wordt onttrokken aan de algemene reserve. Omdat het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 niet voorziet in de mogelijkheid tot het vormen van een negatief bestemmingsfonds OCW, wordt ter correctie op de resultaatverdeling een bedrag van € 40.900 toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW ten laste van de algemene reserve

	2017	
Bepaling verdeelsleutel resultaat 2017	in €	in %
Subsidie Cultuurnota ministerie van OCW	3.287.344	48,0
Subsidie gemeente Amsterdam	786.786	11,5
Overige opbrengsten	2.777.012	40,5
Totaal	6.851.142	100,0
Exploitatiesaldo 2017	-359.490	in %
Onttrekking aan bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2013-2016	274.251	
Resteert te verdelen resultaat 2017 volgens bovenstaande verdeling	-85.239	
Onttrekken aan algemene reserve	-44.339	52%
Onttrekken aan bestemmingsfonds OCW	-40.900	48%

Het eigen vermogen is na resultaatbestemming als volgt nader te specificeren.

I: Algemene reserve	31 december 2017	31 december 2016
Algemene reserve aanvang boekjaar	388.942	343.554
Aandeel in resultaat Holland Festival 2017	-44.339	-
Onttrekking ten gunste van bestemmingsfonds OCW	-40.900	-
Aandeel in resultaat Holland Festival 2016	-	45.388
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	303.703	388.942
II: Bestemmingsreserves	31 december 2017	31 december 2016
Continuïteitsreserve	300.000	300.000

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN €

III: Bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2013-2016 (2009-2012)

Bij de vaststelling van de vierjaarlijkse instellingssubsidie 2013-2016 van het ministerie OCW van 28 augustus 2017 met referentie 1174753 is het resterende saldo ten bedrage van € 274.251 van het bestemmingsfonds OCW niet teruggevorderd. Dit bedrag wordt per aanvang boekjaar overgeplaatst naar de bestemmingsreserve restant subsidie OCW 2013-2016.

	31 december 2017	31 december 2016
Saldo aanvang boekjaar	-	112.424
Toevoeging ten laste van bestemmingsfonds OCW saldo ultimo 2016	274.251	
Onttrekking aan bestemmingsreserve restant subsidie 2013-2016 cf besluit raad van toezicht van 27 september 2017	-274.251	
Onttrekking aan bestemmingsreserve restant subsidie 2009-2012 cf besluit raad van toezicht van 23 juni 2016	-	-112.424
Saldo bestemmingsreserve restant subsidie OCW ultimo boekjaar	-	-
IV: Bestemmingsfonds OCW	31 december 2017	31 december 2016
Aanvang boekjaar bestemmingsfonds OCW	274.251	227.619
Omzetting in bestemmingreserve restant subsidie OCW 2013-2016	-274.251	-
Resultaatbestemming 2017	-40.900	-
Toevoeging ten laste van de algemene reserve	40.900	-
Resultaatbestemming 2016	-	46.632
Saldo bestemmingsfonds OCW ultimo boekjaar	-	274.251

Eigen vermogen

Als gevolg van het resultaat van -/- € 359.490 over het afgesloten boekjaar daalt het eigen vermogen van Holland Festival tot € 603.703. Het OCW-geormerkt deel van het eigen vermogen, het bestemmingsfonds OCW, staat niet vrij ter beschikking van Holland Festival en bedraagt na de verdeling van het resultaat € -40.900. Het vrij beschikbaar deel van het eigen vermogen is verdeeld in een doelvermogen, de continuïteitsreserve, met een ongewijzigde omvang van € 300.000 en een vrij beschikbaar vermogen, de algemene reserve, dat na de verdeling van het resultaat van 2017 is uitgekomen op € 344.603. De continuïteitsreserve is gevormd in 2008 en is toen vastgesteld op € 100.000. In 2014 is besloten om deze reserve te verhogen tot € 300.000. Met dit doelvermogen wordt dekking gegeven aan vorderingen op gerealiseerde maar nog niet ontvangen subsidies en bijdragen van fondsen en op vooruitbetaalde kosten ten behoeve van toekomstige producties.

8.3

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017 IN €

VII Kortlopende schulden	31 december 2017	31 december 2016
VII.1: Crediteuren	93.432	115.274
VII.2: Belastingen en premies	31 december 2017	31 december 2016
Loonbelasting en premies SVW	29.624	32.754
Pensioen	-	2.745
Totaal belastingen en premies	29.624	35.499
VII.3: Overige schulden en overlopende passiva	31 december 2017	31 december 2016
Nog op te nemen vakantiedagen	50.855	58.561
Nog te betalen vakantiegeld	37.476	38.099
Fonds op naam "Für Elise"	12.500	25.000
Vooruitontvangen bijdragen	45.000	92.000
Rekening-courant Stichting Vrienden	2.010	7.285
Beheerlasten materieel aflopend boekjaar	9.196	16.108
Beheerlasten personeel aflopend boekjaar	1.301	-
Activiteitenlasten materieel aflopend boekjaar	55.439	-
Vooruitgefactureerde opbrengsten	2.443	-
Totaal overlopende passiva	216.220	237.053

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Ministerie van OCW - Subsidie Cultuurnotaperiode 2017-2020

Het ministerie van OCW heeft op 20 september 2016 het "Subsidiebesluit BIS", met referentie IO57144, kenbaar gemaakt waarin aan het Holland Festival een vierjaarlijkse instellingssubsidie wordt verleend van € 12.908.124. Voor het jaar 2017 is het subsidiebedrag ingevolg € 3.227.031. Op 7 september 2017 heeft het ministerie van OCW de "Wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2017-2020 (BIS)" middels hun schrijven met referentie I222710 kenbaar gemaakt waarin wordt aangegeven dat de eerder verleende subsidie een loon- en prijsbijstelling krijgt waardoor de verleende subsidie voor het gehele subsidietijdvak € 13.149.376 zal bedragen en voor 2017 is vastgesteld op € 3.287.344.

Gemeente Amsterdam - Subsidie Kunstenplanperiode 2017-2020

Gemeente Amsterdam heeft de "Beschikking subsidieverlening Kunstenplan 2017-2020" middels een schrijven met kenmerk SBA-OO6973 kenbaar gemaakt. Het verleende subsidiebedrag is volgens dat besluit vastgesteld op een periodieke subsidie van jaarlijks € 786.786.

Huurverplichting huisvesting

Het gebruik van de kantooruimte Piet Heinkade 5 is vastgelegd in een huurovereenkomst tussen Stichting Beheer Accommodatie Muziekgebouw en Bimhuis en Stichting Holland Festival. De huurperiode van vijf jaar eindigend op 28 februari 2010 is na verstrijken voortgezet in een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Voor opzegging dient een termijn van één jaar in acht te worden genomen. De huurprijs is bij aanvang vastgesteld op € 170,84 per vierkante meter en de huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd. Het gehuurde omvat 299 vierkante meter. Er is geen bankgarantie afgegeven.

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
BATEN				
Directe opbrengsten				
Publieksinkomsten				
1 Publieksinkomsten binnenland	900.042	782.500	920.000	778.878
2 Kaartverkoop	860.133	737.500	880.000	749.674
3 Overige publieksinkomsten				
Omzet horeca	27.408	22.500	25.000	13.236
Omzet programma's en merchandise	12.501	22.500	15.000	15.968
Totaal overige publieksinkomsten	39.909	45.000	40.000	29.204
5 Totaal publieksinkomsten	900.042	782.500	920.000	778.878
6 Sponsorinkomsten				
Sponsoring in natura				
Westergasfabriek/Meyer Bergman	48.505	-	53.000	45.244
Sponsorbijdragen				
Westergasfabriek/Meyer Bergman	10.000	10.000	10.000	10.000
Clifford Chance LLP	20.000	20.000	20.000	20.000
Rabobank Amsterdam	85.000	85.000	85.000	85.000
HF Business	40.000	45.000	40.000	35.000
Kempen & Co	30.000	30.000	30.000	30.000
Jubileumsponsors	14.119	-	-	-
Garuda Indonesia	11.056	-	-	-
Bloomberg	-	-	-	31.500
Overige prospects	-	85.000	20.000	-
Totaal sponsorbijdragen	210.175	275.000	205.000	211.500
Totaal sponsorinkomsten	258.680	275.000	258.000	256.744

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
7 Vergoeding coproducenten				
Stedelijk Museum	56.753	50.000	-	-
Bijdragen royalties in coproducties	19.845	-	-	14.674
Stichting Multifoon	15.000	-	-	-
NTR	-	20.000	20.000	-
Overige prospects	-	30.000	20.000	-
Totaal vergoeding coproducenten	91.598	100.000	40.000	14.674
8 Overige directe inkomsten				
Advertenties	2.618	8.750	15.000	4.185
Totaal overige directe inkomsten	2.618	8.750	15.000	4.185
12 Private middelen - particulieren				
Holland Festival Board of Governors	222.500	252.500	237.500	222.500
Stichting Vrienden van het Holland Festival	160.000	197.500	160.000	100.000
Jubileumbijdrage Stichting Vrienden	100.000	-	100.000	-
Schenkingen	26.849	25.000	25.000	25.000
Totaal particulieren	509.349	475.000	522.500	347.500
14 Private middelen - private fondsen				
Hoofdbegunstiger				
Fonds 21	400.000	300.000	400.000	350.000
Overige private fondsen				
Stichting Ammodo	250.000	300.000	250.000	250.000
VSBfonds	75.000	50.000	75.000	75.000
Stichting Dioraphte	40.000	75.000	75.000	75.000
European Cultural Foundation	25.000	25.000	25.000	25.000
Prins Bernhard Cultuurfonds	40.000	22.500	40.000	25.000
Stichting BSYA	8.500	-	7.500	7.500
Hofsteestichting	1.000	-	-	2.500
WE Jansen Fonds	5.000	-	-	-
Overige fondsen	15.000	-	-	-
Turing Foundation	-	50.000	-	50.000
Ernst von Siemens Music Foundation	-	40.000	-	40.000
Het Kersjes Fonds	-	-	-	5.000
Prospects	-	37.500	30.000	-
Totaal private fondsen	859.500	900.000	902.500	905.000

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

Voor de jaren 2017-2019 is Fonds 21, net als voorheen van 2014 tot en met 2016, als Hoofdbegunstiger aan Holland Festival verbonden. Voor het jaar 2017 heeft Fonds 21 een bijdrage aan het festival toegekend van € 400.000. Daarnaast is voor de jaren 2018-2019 overeengekomen dat Fonds 21 zich aan Holland Festival verbindt voor een bedrag van € 350.000 jaarlijks.

Op 8 januari 2015 heeft het Holland Festival met Stichting Ammodo een overeenkomst afgesloten voor de duur van drie jaar in het kader van het 'Projectplan Holland Festival juni 2016-2017-2018, internationale coproducties en eigen initiatieven'. De maximale bijdrage voor dit project bedraagt € 750.000, te verdelen in drie jaarlijkse bijdragen van € 250.000. Inmiddels is deze overeenkomst met wederzijds goedvinden vervroegd beëindigd per einde 2017 in verband met de beoogde en inmiddels geformaliseerde nieuwe samenwerking tussen Stichting Ammodo en Holland Festival voor de jaren 2018-2021.

De bijdrage van European Cultural Foundation van € 25.000 voor 2017 maakt deel uit van een driejarige overeenkomst welke in 2017 eindigt. De overige fondsbijdragen betreffen bijdragen die zijn verstrekt ten behoeve van specifieke producties/voorstellingen. Met deze overige fondsen bestaan geen meerjarige afspraken.

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
15 Private middelen - goede doelenloterijen				
BankGiro Loterij Fonds	100.000	-	-	-

Subsidies

19 Structurele subsidie OCW

Cultuurnota 2017-2020 (2013-2016)	3.287.344	3.180.000	3.227.031	3.226.209
-----------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Het ministerie van OCW heeft op 20 september 2016 het "Subsidiebesluit BIS", met referentie IO57144, kenbaar gemaakt waarin aan het Holland Festival een vierjaarlijkse instellingssubsidie wordt verleend van € 12.908.124. Voor het jaar 2017 is het subsidiebedrag ingevolg € 3.227.031. Op 7 september 2017 heeft het ministerie van OCW de "Wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2017-2020 (BIS)" middels hun schrijven met referentie I222710 kenbaar gemaakt waarin wordt aangegeven dat de eerder verleende subsidie een loon- en prijsbijstelling krijgt waardoor de verleende subsidie voor 2017 is vastgesteld op € 3.287.344.

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
21 Structurele subsidie Amsterdam				
Amsterdam Kunstenplan 2017-2020 (2013-2016)	786.786	890.000	786.786	706.230

Gemeente Amsterdam heeft de "Beschikking subsidieverlening Kunstenplan 2017-2020" middels een schrijven met kenmerk SBA-006973 kenbaar gemaakt. Het verleende subsidiebedrag is volgens dat besluit vastgesteld op € 786.786.

8.4**TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €**

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
24 Incidentele publieke subsidies				
Binnenlands				
Fonds Podiumkunsten	37.000	-	37.000	33.000
Stadsdeel Oost	-	-	-	5.000
Prospects	-	82.500	4.000	-
Buitenlands				
Goethe-Institut	10.000	-	5.000	10.000
Institut Français/Maison Descartes	2.500	-	4.000	2.500
Ambassade Verenigde Staten	2.760	-	5.000	5.322
Ambassade Canada	2.965	-	-	-
Pro Helvetia	-	-	5.000	15.386
Totaal incidentele publieke subsidies	55.225	82.500	60.000	71.208

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
LASTEN				
I Beheerlasten materieel				
<u>Huisvesting</u>				
Huur	71.444	69.050	67.000	66.380
Overige huisvestingskosten	5.859	8.190	7.000	7.045
Totaal huisvesting	77.303	77.240	74.000	73.425
<u>Bureaunkosten</u>				
Kantoorbenodigheden	14.852	7.680	41.000	26.212
Contributies & abonnementen	36.507	30.690	32.000	35.565
Drukwerk	8.092	4.605	9.000	6.189
Porti- en koerierskosten	10.183	9.210	9.500	8.708
Kopieerkosten	7.708	9.210	10.000	8.520
Telefoonkosten	11.059	15.350	15.000	11.795
Onderhoud kantoor machines	1.598	2.055	2.000	1.640
Bankkosten	1.188	2.055	1.500	966
Salarisadministratie	4.933	4.100	4.800	4.655
Accountant	13.800	14.325	13.250	13.520
Adviseurs	7.980	10.235	5.000	4.265
Verzekeringen en schadegevallen	7.928	7.680	7.000	6.507
Wervingskosten personeel	10.778	3.590	3.000	495
Systeembeheer en onderhoud IT	41.684	56.265	48.000	55.617
<u>Afschrijvingskosten</u>				
- Inventaris	5.630	7.165	4.250	7.409
- Automatisering	8.606	7.165	5.000	348
- Website, app en database	36.212	31.715	43.000	46.176
- Huisstijl drukwerk en promotiemateriaal	10.225	11.260	10.250	10.225
Koffie/thee	11.506	10.745	10.500	10.401
Bestuurskosten	675	2.560	2.500	839
Kosten/baten beheer voorgaand boekjaar	3.379	-	-	13.423
Diverse bureaunkosten	583	-	-	64
Totaal bureaunkosten	255.106	247.660	276.550	273.539

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

<u>Verwervingskosten</u>				
Dienstreizen en representatie	74.974	92.065	90.000	83.741
Totaal verwervingskosten	74.974	92.065	90.000	83.741
<u>Kosten development</u>				
Kosten HF Vrienden en Board of Governors	18.654	6.145	7.500	8.238
Recettederving vrijkaarten	2.941	3.150	13.600	3.192
Kosten verantwoording aanvragen	3.250	4.100	3.000	1.500
Materiaalkosten	-	1.545	5.000	10.069
Kosten relatieontvangsten	15.701	25.580	22.500	12.736
Kosten vriendenavond	16.404	12.795	15.000	20.424
Kosten opening	37.103	20.460	20.000	19.085
Totaal kosten development	94.053	73.775	86.600	75.244
<u>Kosten communicatie & marketing</u>				
Kosten corporate communicatie	81.859	51.150	50.000	79.132
Totaal kosten communicatie & marketing	81.859	51.150	50.000	79.132
Totaal beheerlasten materieel	583.295	541.890	577.150	585.081

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

Personele bezetting per 31 december 2017

Per 31 december 2017 is de personele bezetting van het Holland Festival als in onderstaand schema. Het Holland Festival hanteert een eigen personeelsregeling en volgt op het gebied van functie-inschaling en salaris de CAO Theater & Dans. Het Holland Festival heeft de pensioenen ondergebracht bij Pensioenfonds Zorg & Welzijn.

Bezetting per 31 december 2017

		Aantallen	FTE
Directie	Beheer	1	1,00
Bedrijfsvoering	Beheer	5	2,95
Development	Beheer	3	2,70
Communicatie & marketing	Beheer	6	5,10
Productie	Activiteit	3	2,60
Programmering en artistieke directie	Activiteit	4	3,30
Totaal bezetting 31 december 2017		22	17,65

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
2 Beheerlasten personeel				
Directie	120.871	128.140	138.638	134.768
Bedrijfsvoering	222.813	206.545	229.928	237.696
Development	171.406	163.617	178.720	167.820
Communicatie & marketing	380.271	323.502	348.286	361.668
Totaal beheerlasten personeel	895.361	821.804	895.572	901.952

4 Activiteitenlasten materieel

Productie- en voorstellingskosten

Honoraria/uitkoopsommen	2.198.378	PM	PM	1.776.688
Reis-, verblijf- en hotelkosten	646.684	PM	PM	598.124
Technisch/algemeen personeel	404.604	PM	PM	321.040
Zaalkosten	586.912	PM	PM	507.190
Materiaal, decors en technische apparatuur	497.648	PM	PM	337.916
Overige productiekosten	359.565	PM	PM	304.201
Totaal productie- en voorstellingskosten	4.693.791	4.195.337	4.400.000	3.845.159

8.4

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2017 IN €

	Exploitatie 2017	Begroting beleidsplan	Vastgestelde begroting rvt	Exploitatie 2016
<u>Overige materiële activiteitenlasten</u>				
Specifieke kosten communicatie & marketing	520.414	557.000	525.000	475.632
Inkoop horeca/cd's etc.	35.063	40.500	32.500	16.183
Theaterbesprekkosten	50.832	61.375	60.000	48.027
Kosten HF 70 jaar digitaal archief	-	-	20.000	-
Kosten/baten activiteiten voorgaand boekjaar	3.297	-		5.117
Totaal overige materiële activiteitenlasten	609.606	658.875	637.500	544.959
Totaal activiteitenlasten materieel	5.303.397	4.854.212	5.037.500	4.390.118
5 Activiteitenlasten personeel				
Artistieke directie en programmering	277.015	278.519	284.249	254.712
Productie	253.265	197.325	210.022	201.672
- Waarvan doorbelast aan activiteitenlasten	-35.649	-	-	-
- Waarvan doorbelast aan <i>aus LICHT</i> 2019	-66.000	-	-	-
Totaal activiteitenlasten personeel	428.631	475.844	494.271	456.384

Personeel en vrijwilligers in bedragen * € 1.000	2017		Begrotingbeleidsplan		2016	
	€	FTE	€	FTE	€	FTE
<u>Specificatie personeelslasten</u>						
Vast contract	1.194,2	17,9	1.100,5	15,4	1.197,1	17,2
Tijdelijk contract	26,7	2,1	91,5	2,0	57,2	1,9
Inhuur	103,1	0,6	105,6	0,6	104,0	0,6
Personeelslasten totaal	1.324,0	20,6	1.297,6	17,9	1.358,3	19,7

Het Holland Festival heeft de afgelopen jaren geen gebruik gemaakt van de diensten van vrijwilligers.

8.5**SPECIFICATIE PRODUCTIE- EN VOORSTELLINGSKOSTEN IN €**

<i>Democracy in America</i>	156.967
<i>The Nation</i>	128.360
<i>My Country; a work in progress</i>	67.816
<i>En manque</i>	115.239
<i>Obsession</i>	50.313
<i>The Gabriels: Election Year in the Life of One Family</i>	128.409
<i>Promised Ends: The Slow Arrow of Sorrow and Madness</i>	203.648
<i>Phobiorama</i>	117.959
<i>Nkenguégi</i>	87.408
<i>887</i>	130.740
<i>The Great Tamer</i>	88.263
<i>Demolishing Everything With Amazing Speed</i>	99.033
<i>Lady Eats Apple</i>	152.676
<i>Rito de Primavera</i>	256.160
<i>danse de nuit</i>	56.990
<i>FLEXN</i>	110.611
<i>Shostakovich Trilogy</i>	-
<i>nicht schlafen</i>	137.733
<i>Mariavespers</i>	180.955
<i>Salome</i>	-
<i>Opera in het park: Salome</i>	31.251
<i>La Chanson de Roland</i>	119.960
<i>Octavia. Trepanation</i>	207.814
<i>Simple as ABC #2: Keep Calm & Validate</i>	35.023
<i>The Naked Shit Songs</i>	140.657
<i>Het nieuwe Babylon</i>	-
<i>Jonas Kaufmann</i>	228.160
<i>Weeshuis van het Holland Festival</i>	16.830
<i>Margaret Leng Tan: Cowell, Cage, Crumb</i>	23.621
<i>robots/non/robots</i>	62.995
<i>The Mirabel Sessions</i>	8.071
<i>À l'ombre des ondes</i>	37.648
<i>A Night in Indonesia</i>	90.634
<i>Ruang Suara</i>	97.997
<i>Setan Jawa</i>	151.527
<i>ORCHESTER-FINALISTEN</i>	43.470
<i>Alles Wieder Gut</i>	48.599
<i>Hommages</i>	-

8.5

SPECIFICATIE PRODUCTIE- EN VOORSTELLINGSKOSTEN IN €

<i>Black Angels</i>	61.298
<i>Holland Festival Proms</i>	353.124
<i>I'd Rather Be Outside</i>	114.506
Lunchconcerten	3.969
Festivalcentrum	3.416
Red de Hoorn	7.013
<i>Manifesto</i>	174.986
<i>The Tempest Society</i>	28.386
<i>Inside</i>	23.068
Contextprogramming	116.178
Stadsaankleding	109.541
Lege zalen/vervallen producties en onverdeelde rechten	84.768
Totaal	4.693.790

8.6

TOELICHTING VERSCHILLEN TUSSEN REALISATIE EN BEGROTING EXPLOITATIEREKENING 2017

Het ministerie van OCW schrijft dit subsidietijdvak voor dat de begroting die dient te worden meegenomen ter vergelijking van de exploitatiecijfers gelijk moet zijn aan het gemiddelde van de jaarbegrotingen van de jaren 2017 en 2020 van het ingediende beleidsplan. Wij achten dit bezwaarlijk vanwege het financiële uitgangspunt van die begroting, die is opgesteld op basis van het prijspeil van 2014. Het meerjarenplan is in het najaar van 2015 opgesteld en in het voorjaar van 2016 ingediend. De afstand in tijd en in financiële omstandigheden is naar ons oordeel te groot om die beleidsplanbegroting in de loop van dit subsidie-tijdvak jaarlijks als referentie te blijven gebruiken bij de verschillenanalyse. De ingediende begroting voor het beleidsplan sloot budgetneutraal terwijl de werkbegroting zoals die is voorgelegd aan en goedgekeurd door de raad van toezicht sloot met een te verwachten tekort van € 270.676. De onderstaande analyse beperkt zich tot de verschillen met de door de raad van toezicht vastgestelde begroting.

BATEN

Publieksinkomsten

In het afgesloten jubileumjaar zijn de beoogde publieksinkomsten niet gehaald en waren ongeveer 2% lager dan begroot.

Sponsorinkomsten

De sponsorinkomsten zijn naar verwachting gerealiseerd.

Vergoeding coproducenten

De bijdragen van coproducenten waren beduidend hoger dan begroot. Holland Festival droeg de volledige last van de productie *I'd Rather Be Outside*. De helft van die kosten is door Stedelijk Museum, de coproducent, bijgedragen. Oorspronkelijk was slechts de helft van de kosten van dat project in de productiekosten begroot. Verder heeft een onverwachte herneming van de openingsuitvoering uit festival 2007, *From The House of the Dead*, geleid tot een niet verwachte bijdrage van € 19.845. Ook was er een bijdrage van Stichting Multifoon in het kader van de productie *Temple of Time*, onderdeel van de *Holland Festival Proms*.

Overige directe inkomsten

De advertentie-inkomsten zijn lager dan begroot als gevolg van gebrek aan advertentieruimte in het programmaboek, dit als gevolg van het uitgebreide jubileumprogramma.

Subsidies

Als gevolg van een prijscorrectie was de structurele subsidie OCW € 60.000 hoger dan voorzien. Voor de subsidie gemeente Amsterdam was het juiste subsidiebedrag voorzien.

Private middelen - particuliere

De verwachting omtrent de omvang van het ledenbestand van de Board of Governors is net niet haalbaar gebleken en dat resulteerde in een lagere opbrengst van € 15.000. Andere posten waren als begroot gerealiseerd.

Private middelen - fondsen

De fondsbijdragen waren ten dele beneden verwachting. De bijdrage Stichting Dioraphte bleek € 35.000 lager dan begroot. Ook bleek de post prospects van € 30.000 uiteindelijk maar voor € 21.000 gerealiseerd.

Private middelen - goede doelenloterijen

Dit jaar is Holland Festival er voor het eerst in geslaagd om een bijdrage te ontvangen van BankGiro Loterij Fonds. Deze bijdrage was niet voorzien.

LASTEN

Personele lasten beheer en activiteiten

De totale personele lasten van Holland Festival waren begroot op € 1.390.000 en zijn uitgekomen op € 1.324.000, een verschil van € 66.000. Dat is voornamelijk toe te schrijven aan gemaakte kosten van een van de producenten in het kader van de productie *aus LICHT* in 2019 die aan dat boekjaar en die productie worden doorbelast.

Beheerlasten materieel

De kosten huisvesting waren iets hoger door huur van een extra kantoorruimte. Bureaukosten waren echter per saldo € 21.000 lager dan begroot. Hiervoor zijn meerdere oorzaken aan te wijzen. Minder kosten waren er door het activeren van aangeschafte apparatuur die als kantoorbenodigdheden waren begroot. De kosten voor telefonie, systeembeheer en afschrijvingen op website, app en database waren ook lager dan begroot. Contributies, wervingskosten en afschrijvingen op inventaris en automatisering vielen hoger uit dan begroot.

De verwervingskosten zijn lager uitgevallen als gevolg van minder reisbewegingen van de (met name) artistieke directie en staf. Bij de kosten development, € 7.000 hoger dan begroot, is met name de post kosten opening hoger dan begroot als gevolg van extra kosten voor de feestelijke opening van het Holland Festival. Ook waren de kosten ten behoeve van de HF Vrienden en Board of Governors hoger dan begroot. De kosten recettederving vrijkaarten en kosten relatieontvangsten was echter lager dan begroot. Daarnaast is meer uitgegeven aan bijeenkomsten en materiaal ten behoeve van development.

8.6

TOELICHTING VERSCHILLEN TUSSEN REALISATIE EN BEGROTING EXPLOITATIEREKENING 2017

Activiteitenlasten materieel - communicatie en marketing

De kosten communicatie & marketing worden in totaliteit begroot. Die kosten worden in de jaarrekening gesplitst in een deel corporate communicatie onder beheerkosten en een post specifieke kosten communicatie & marketing en kosten HF 70 jaar digitaal archief onder de activiteitenlasten. In totaal was er € 595.000 begroot terwijl de werkelijke totale kosten communicatie & marketing zijn uitgekomen op € 602.000. De verdeling tussen corporate en specifieke communicatie was daarbij in de begroting gebaseerd op een stelpost van € 50.000 voor corporate communicatie. Over het totaal van de kosten communicatie & marketing is € 7.000 meer uitgegeven.

Activiteitenlasten materieel - productie- en voorstellingskosten

De begroting die wordt vastgesteld door de raad van toezicht wordt ieder jaar op een tijdstip vastgesteld waarop een groot deel van de contracten samenhangend met de producties nog niet vaststaan. Daardoor kunnen er bij de productiebegrotingen grote verschuivingen ontstaan. De productiekosten waren over de gehele breedte hoger. De omvang van het festival, de hoeveelheid producties en de technische complexiteit heeft geleid tot hogere kosten ten bedrage van € 254.000. Het was de verwachting, bij het vaststellen van de begroting, dat de productiekosten € 4.400.000 zouden bedragen. Dit jaar zijn de productiekosten hoger uitgevallen dan begroot. Samen met een in 2017 genomen incidentele post van € 40.000 wegens een vervallen productie voor 2018 is het totaalbedrag aan overschrijding van de productie- en voorstellingskosten voor 2017 uitgekomen op € 294.000. De kosten van een aantal producties die bij besluit tot programmering nog moesten worden gemaakt, bleken te laag ingeschat. Tevens bleek door de grote omvang van de editie van 2017 – een jubileumeditie met 49 verschillende voorstellingen en concerten – meer voorstellingsgebonden personeel nodig dan ingeschat.

8.7

PRESTATIEOVERZICHT PER PRODUCTIE

Naam productie	Uitvoeringslocatie	Vrst	Bezoekers	Genre
<i>Democracy in America</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	3	1.419	Theater
<i>The Nation</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	4	1.337	Theater
<i>My Country; a work in progress</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	529	Theater
<i>En manque</i>	Het Compagnietheater	3	546	Theater
<i>Obsession</i>	Koninklijk Theater Carré	9	14.010	Theater
<i>The Gabriels: Election Year in the Life of One..</i>	Frascati	3	574	Theater
<i>Promised Ends: The Slow Arrow of Sorrow and..</i>	Zuiveringshal West	3	709	Theater
<i>Phobiorama</i>	Mercatorplein	9	1.355	Theater
<i>Nkenguéji</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	448	Theater
<i>887</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	3	1.450	Theater
<i>The Great Tamer</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	1.314	Theater
<i>Demolishing Everything With Amazing Speed</i>	Frascati	3	468	Theater
<i>Lady Eats Apple</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	3	514	Theater
<i>Rito de primavera</i>	Zuiveringshal West	3	1.586	Dans
<i>danse de nuit</i>	Anton de Komplein	3	410	Dans
<i>FLEXN</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	1.407	Dans
<i>Shostakovich Trilogy</i>	Nationale Opera & Ballet	4	6.000	Dans
<i>nicht schlafen</i>	Koninklijk Theater Carré	3	3.656	Dans
<i>Mariavespers</i>	Gashouder	3	3.345	Opera & muziektheater
<i>Salome</i>	Nationale Opera & Ballet	5	7.717	Opera & muziektheater
<i>Opera in het park: Salome</i>	Park Frankendael	1	6.000	Opera & muziektheater
<i>La Chanson de Roland</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	473	Opera & muziektheater
<i>Octavia. Trepanation</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	2	883	Opera & muziektheater
<i>Simple as ABC #2: Keep Calm & Validate</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	213	Opera & muziektheater
<i>The Naked Shit Songs</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	2	696	Opera & muziektheater
<i>Het nieuwe Babylon</i>	Het Concertgebouw	1	1.478	Muziek
<i>Jonas Kaufmann</i>	Het Concertgebouw	1	1.843	Muziek
<i>Weeshuis van het Holland Festival</i>	Splendor	3	197	Muziek
<i>Margaret Leng Tan: Cowell, Cage, Crumb</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	418	Muziek
<i>robots/non/robots</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	500	Muziek
<i>The Mirabel Sessions</i>	Bimhuis	1	278	Muziek
<i>À l'ombre des ondes</i>	EYE kade	12	1.450	Muziek
<i>A Night in Indonesia</i>	Paradiso	1	531	Muziek
<i>Ruang Suara</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	256	Muziek
<i>Setan Jawa</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	2	1.288	Film
<i>ORCHESTER-FINALISTEN</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	340	Muziek
<i>Alles Wieder Gut</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	476	Muziek
<i>Hommages</i>	Het Concertgebouw	1	1.601	Muziek
<i>Black Angels</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	581	Muziek

8.7

PRESTATIEOVERZICHT PER PRODUCTIE

<i>Holland Festival Proms 1</i>	Het Concertgebouw	1	1.133	Muziek
<i>Holland Festival Proms 2</i>	Het Concertgebouw	1	919	Muziek
<i>Holland Festival Proms 3</i>	Het Concertgebouw	1	1.612	Muziek
<i>Holland Festival Proms 4</i>	Het Concertgebouw	1	789	Muziek
<i>Holland Festival Proms 5</i>	Het Concertgebouw	1	832	Muziek
<i>Holland Festival Proms 6</i>	Het Concertgebouw	1	526	Muziek
<i>I'd Rather Be Outside</i>	Museumplein	16	-	Beeldende kunst
<i>Manifesto</i>	Casco	20	8.335	Film
<i>The Tempest Society</i>	Frascati	2	138	Film
<i>Inside</i>	Stadsschouwburg GZ	3	378	Film
Lunchconcerten	Leidseplein	3	2.305	Muziek
Generale <i>Mariavespers</i>	Gashouder	1	700	Opera & muziektheater
Generale <i>Salome</i>	Nationale Opera & Ballet	1	1.200	Opera & muziektheater
Generale <i>Shostakovich Trilogy</i>	Nationale Opera & Ballet	1	1.200	Dans
Try-out <i>The Nation</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	50	Theater
Inleidingen	Diverse locaties	77	7.131	Context
Meet the Artist	Diverse locaties	13	877	Context
<i>Handboek van het Antropoceen</i>	Festivalcentrum	3	29	Context
Lezing <i>Democratische Crisis</i>	Festivalcentrum	1	60	Context
Workshop <i>Reclaiming Democracy</i>	Festivalcentrum	1	19	Context
<i>Group talk: Democracy</i>	Festivalcentrum	1	65	Context
<i>Digitalk#3: Machine learning and the arts</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	30	Context
<i>Robot Party</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	2	196	Context
<i>The Nation, deel 7</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	4	457	Theater
Workshop <i>Synthesizer construction</i>	Steim	1	10	Context
Workshop <i>Flex</i>	Chassé Dance Studios	1	35	Context
Workshop <i>Flex</i>	De Meervaart	1	10	Context
Workshop <i>Bouw je eigen hoorn</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	31	Context
HF Young Academy	Stadsschouwburg Amsterdam	1	98	Context
Lezing <i>De avant-garde ...</i>	Casco	1	23	Context
<i>Manifesto Reading Sessions</i>	Casco	3	38	Context
<i>EYE on Art: Manifesto</i>	EYE	1	24	Context
Symposium: <i>Crumb and the Experimental ...</i>	Universiteitsheater	1	37	Context
<i>Het Parlement van de Dingen</i> Opening	Stadsschouwburg	1	70	Context
Talkshow: <i>Onze post-humane democratie ..</i>	Festivalcentrum	2	47	Context
<i>Het Parlement der Dingen: Gesprekken</i>	Festivalcentrum	6	117	Context
<i>Het Parlement de Dingen: Zitting parlement</i>	Festivalcentrum	1	14	Context
Debat: <i>Geschiedenis schrijven</i>	De Balie	1	154	Context
<i>Watching Party: Aural Archipelago</i>	Festivalcentrum	1	10	Context
Debat: <i>Javaanse Mystiek</i>	De Balie	1	115	Context

8.7

PRESTATIEOVERZICHT PER PRODUCTIE

<i>Spui 25: Octavia</i>	Spui 25	1	40	Context
Debat: <i>Let's talk about dance</i>	Zuiveringshal West	1	100	Context
Ontbijtcolleges	Festivalcentrum	2	51	Context
<i>Listening Party: Arthur en Lucas Jussen</i>	Festivalcentrum	1	20	Context
<i>Why Save the French Horn?</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	25	Context
<i>Spui 25: 70 jaar Holland Festival</i>	Spui 25	1	40	Context
Lezing åyr TU Delft	TU Delft	1	30	Context
IMC Weekendschool	IMC Weekendschool	1	13	Context
Hyperion Lyceum	Hyperion	1	35	Context
ITS, Back Stage, meeting <i>Lady Eats Apple</i>	Stadsschouwburg Amsterdam	1	14	Context
ITS, meeting <i>Martin Crimp</i>	Frascati	1	4	Context
<i>Holland Festival Proms: foyercconcerten</i>	Het Concertgebouw	1	27	Context
Lunchconcerten	Stadsschouwburg Amsterdam	1	30	Context

Totaal

98.539

8.8**PRESTATIEOVERZICHT PER PROGRAMMAONDERDEEL**

	2017			2016		
	productie	voorstelling	bezoekers	productie	voorstelling	bezoekers
Opera & muziektheater	9	19	21.227	5	17	20.128
Muziek	20	35	18.065	15	23	20.006
Theater	15	54	25.180	12	59	12.003
Dans	6	16	14.259	4	17	15.190
Beeldende kunst	1	16	-	1	1	4.200
Film	4	27	10.139	3	6	949
Digitaal	-	-	-	1	1	297
Context	-	-	2.538	33	71	7.680
Inleidingen	32	77	7.131	26	63	8.873
Totaal	87	244	98.539	100	258	89.326

8.9

PRESTATIEVERANTWOORDING MODEL III FESTIVALS

	2017	Beleidsplan	2016		
	Aantal	Aantal	Aantal		
Producties					
Eigen productie	28	30	24		
Coproductie	17	5	14		
Productie derden	4	4	3		
Totaal	49	39	41		

	2017	Aantal	Beleidsplan	Aantal	2016	Aantal
	Voorst.	Bezoekers	Voorst.	Bezoekers	Voorst.	Bezoekers
Voorstellingen						
- Regulier	156	82.958	100	61.500	124	72.773
- Schoolgebonden	-	-	-	-	-	-
Waarvan PO	-	-	-	-	-	-
Waarvan VO	-	-	-	-	-	-
Waarvan Overig (MBO/HO)	-	-	-	-	-	-
Totaal	156	82.958	100	61.500	124	72.773

	2017	Beleidsplan	2016		
	Aantal	Aantal	Aantal		
Specificatie bezoekcijfers					
- Gratis	6.788	2.500	7.387		
- Betaald	76.170	59.000	65.386		
Totaal bezoekcijfers	82.958	61.500	72.773		

	2017	Beleidsplan	2016		
	Aantal	Aantal	Aantal		
Overige bezoeken					
- Bezoekers website totaal	436.076	385.000	236.951		
- Aantal unieke bezoekers	294.203	260.500	219.128		

	2017	Aantal	Beleidsplan	Aantal	2016	Aantal
	Activiteit	Bezoek	Voorst.	Bezoek	Voorst.	Bezoek
Overige activiteiten						
- Schoolgebonden activiteiten	8	164	6	165	6	269
- Openbare activiteiten	140	15.417	100	12500	128	16284
Totaal overige activiteiten	148	15.581	106	12.665	134	16.553

De gepresenteerde bezoekcijfers 2017 zijn voor het grootste deel (76.771) gebaseerd op geregistreeerde verkoop van plaatsbewijzen. Daarnaast is er een groot aantal voorstellingen/activiteiten met gratis toegang. Hierbij is de schatting van de bezoekaantallen (21.768) gebaseerd op een geformaliseerde procedure voor visuele waarnemingen ter plaatse.

8.10
WNT-VERANTWOORDING 2016

Naam Annet Lekkerkerker
Functie Zakelijk directeur

	2017	2016
Aanvang en einde functievervulling in 2017 (2016)	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1	1
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Individueel WNT maximum	181.000	179.00
Beloning	107.037	115.069
Belastbare onkostenvergoedingen	1.800	1.800
Beloning betaalbaar op termijn	13.161	12.895
Subtotaal	121.998	129.764
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	121.998	129.764

Naam Ruth Mackenzie
Functie Artistiek directeur

	2017	2016
Aanvang en einde functievervulling in 2017 (2016)	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	0,6	0,6
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja
Individueel WNT maximum	108.600	107.400
Beloning	80.000	80.000
Belastbare onkostenvergoedingen	19.800	19.800
Beloning betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal	99.800	99.800
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	99.800	99.800

9. CONTROLE- VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: de Raad van Toezicht van stichting Holland Festival

A. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2017

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 25 tot en met 53 opgenomen jaarrekening 2017 van stichting Holland Festival te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Holland Festival op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Regeling Controleprotocol WNT 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Holland Festival zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij

voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het

opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 23 maart 2018
Ref: BvH.2018.1149.164000

KAMPHUIS & BERGHUIZEN Paraaf voor
Accountants/Belastingadviseurs identificatiedoeleinden:

drs. B.G.W. van Heusden RA RV MBV CIA

BIJLAGE BIJ DE CONTROLEVERKLARING

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controles-tandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

COPRODUCTIE EN SAMENWERKINGEN

Octavia. Trepanation
Boris Joechananov, Dmitri Koerljanski, Stanislavsky Electrotheatre

COPRODUCTIE- EN SAMENWERKINGSPARTNERS

Århus Festuge; Barbican Theatre Productions Limited; Bonlieu Scène nationale Anney; Brooklyn Academy of Music; Canadian Stage, Toronto; Célestins, Théâtre de Lyon; Chekhov International Theatre Festival, Moscow; David Binder Productions; Groot Omroepkoor; Het Nationale Theater; deSingel International Artcampus; Edinburgh International Festival; Festival d'Automne à Paris; Festival Printemps des Comédiens à Montpellier; Festival Theater der Welt; Het Weeshuis van de Nederlandse Muziek; Huba de Graaff; Kampnagel Hamburg; Koninklijk Concertgebouworkest; Koninklijk Conservatorium; la Bâtie-Festival de Genève; La Comète - Scène nationale de Châlons-en-Champagne; La Vilette, Paris; La Coursive Scène nationale La Rochelle; le lieu unique, Nantes; Le Manège - Scène nationale de Maubeuge; Le Théâtre français du Centre national des Arts d'Ottawa; Le Théâtre du Nouveau Monde, Montréal; Le Volcan, Scène nationale du Havre; MC93 Maison de la Culture de Seine-Saint-Denis à Bobigny; National Taichung Theatre in Taichung, Taiwan; Nationale Opera & Ballet; Nederlands Kamerkoor; Nieuw West / Marien Jongewaard; NTR Radio; NTR ZaterdagMatinee; Onassis Cultural Centre Athens; Opleiding Moderne Theaterdans - Academie voor Theater en Dans; Peak Performances Montclair

State University (NJ-USA); Radio Filharmonisch Orkest; Residentie Orkest; Romaeuropa Festival 2015; Sadler's Wells; São Luiz Teatro Municipal, Lisbon; Schaubühne-Berlin; SFU Woodward's Cultural Programs, on the occasion of Simon Fraser University's 50th anniversary, Vancouver; Sharjah Art Foundation; Splendor; Stanislavsky Electrotheatre; Stedelijk Museum; Taipei Performing Arts Center; Tandem Scène nationale; Teatro Arriaga Antzokia de Bilbao; Théâtre National de Bretagne-Rennes; Théâtre de la Ville-Paris; Théâtre du Trident, Québec; Theaterspektakel Zürich; The Bergen International Festival; Tokyo Metropolitan Theatre; Toneelgroep Amsterdam; VPRO; Wiener Festwochen; Ysarca Art Promotions - Pilar de Yzaguirre

PARTNERS CONTEXTPROGRAMMA'S

Art Center Nabi; Boekhandel van Rossum; De Balie; EYE; Felix Meritis; Google Arts & Culture; Instituut voor Publieke Waarden; Koninklijk Conservatorium; Het Nationale Theater; Partizan Publiek; Spui25; STEIM; Studio West; T.I.M.E.; Universiteit van Amsterdam

PROGRAMMA 2017

OPERA & MUZIEKTHEATER

Mariavespers

Claudio Monteverdi, Pierre Audi, De Nationale Opera
De Nationale Opera opende het Holland Festival met Monteverdi's *Mariavespers*.

Salome

Richard Strauss, Ivo van Hove, De Nationale Opera
Van Hove regisseerde een lavastroom van seks en geweld.

La Chanson de Roland

Wael Shawky
West-Europese geschiedenis vanuit Arabisch perspectief.

Octavia. Trepanation

Boris Joechananov, Dmitri Koerlijanski, Stanislavsky
Electrotheatre
De wereldpremière van een spectaculaire 'opera-operatie'.

Simple as ABC #2: Keep Calm & Validate

Thomas Bellinck
Belgisch muziektheater over de West-Europese migratiemachine.

Opera in het park: Salome

Richard Strauss, Ivo van Hove, De Nationale Opera
Gratis operavertoning op groot scherm in park Frankendael.

The Naked Shit Songs

Huba de Graaff
Theo van Gogh met Gilbert & George in wereldpremière van 'retropera'.

MUZIEK

Het nieuwe Babylon

Jörg Widmann, Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor,
Nederlands Kamerkoor
Een Babylonische opera van Jörg Widmann en Peter Sloterdijk.

Jonas Kaufmann

Special guest: Eva-Maria Westbroek
Superstertenor Kaufmann zong Verdi en Wagner in zijn Nederlands solodebuut.

Weeshuis van het Holland Festival

In Splendor klonken vergeten pareltjes (Andriessen, Breuker,
Mengelberg) uit 70 jaar Holland Festival.

Margaret Leng Tan: Cowell, Cage, Crumb

Margaret Leng Tan speelde *Metamorphoses*, de Europese
première van George Crumbs nieuwe pianocyclus.

robots/non/robots

Mouse on Mars, Ensemble Musikfabrik, André de Ridder
Robots, elektronica en hedendaagse muziek.

The Mirabel Sessions

Kapok
Gloednieuw werk van ongewoon indie-jazztrio.

À l'ombre des ondes

Kristoff K. Roll
Een audiodroom in de buitenlucht.

A Night in Indonesia

Kande, Boi Akih & guests, Jogja Noise Bombing, Senyawa,
Filastine & Nova, Sekan
Een avond in Paradiso vol Indonesische pop, folk, noise en
electronic post-folk.

Ruang Suara

Ensemble Modern, Senyawa, Taufik Adam, Dewa Alit, Stevie J.
Sutanto, Gema Swaratyagita, Gatot Danar Sulistiyanto
Ensemble Modern speelde nieuw werk van de beste
hedendaagse componisten uit Indonesië.

Setan Jawa

Garin Nugroho, Rahayu Supanggah, Iain Grandage
Indonesische Faust-verhaal in zijgende dansfilm met livemuziek.

ORCHESTER-FINALISTEN

Studenten Koninklijk Conservatorium, Christine Chapman
De opmaat naar marathonvoorstelling *aus LICHT*.

Alles Wieder Gut

Franui, Florian Boesch, Jonas Dahlberg
Oostenrijkse 'musicbanda' Franui speelde het grote liedrepertoire, met Florian Boesch.

Black Angels

George Crumb, Claron McFadden, Ragazze Quartet, Slagwerk Den Haag, Ives Ensemble
Nederlandse topensembles speelden betoverende klanken van George Crumb.

Hommages

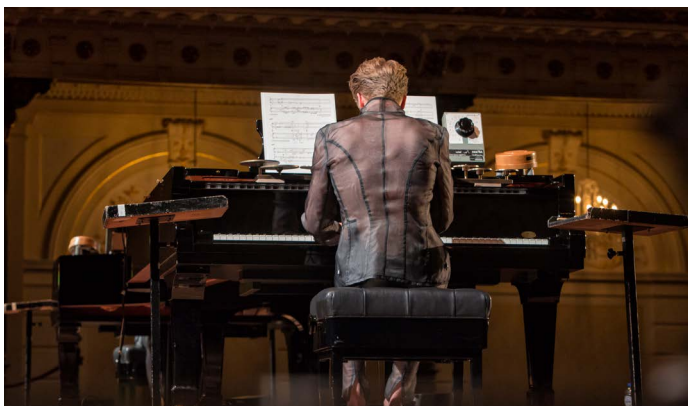
Alexander Gavrylyuk, Pietari Inkinen, Koninklijk Concertgebouworkest
Kurtägs hommage aan Pierre Boulez.

Holland Festival Proms - Temple of Time

Sinta Wullur
Wullur gaf een muzikale beleving van tijd in wereldpremière van haar 'gongtempel'.

Holland Festival Proms - Sacred Environment

Steve Mackey, George Crumb, Kate Moore, Ruben van Leer, Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor
De wereldpremière van Moores oratorium, begeleid door live VR.

Holland Festival Proms - MANTRA

Lucas en Arthur Jussen
Stockhausens hypnotiserende *MANTRA*, gespeeld door twee meesterpianisten.

Holland Festival Proms - Organ Prom

Tom Jenkinson, James McVinnie
James McVinnie bespeelde het Maarschalkerveerdorgel in Het Concertgebouw.

Holland Festival Proms - The Nile Project

Swingende muziek uit de Nijl-regio.

THEATER***Democracy in America***

Romeo Castellucci, Societas
Theater geïnspireerd door klassiek politiek traktaat van Alexis de Tocqueville

The Nation (1-3)

Eric de Vroedt, Het Nationale Theater
De eerste drie delen van een actuele theaterthriller over de Nederlandse, multiculturele samenleving.

My Country; a work in progress

National Theatre of Great Britain
Documentair theater over Groot-Brittannië na het Brexit-referendum.

En manque

Vincent Macaigne, Théâtre de Vidy, Compagnie Friche 22.66
Macaigne bracht zijn stormachtige theater naar Amsterdam.

Obsession

Ivo van Hove, Toneelgroep Amsterdam, Barbican
Een misdaadklassieker en gepassioneerd liefdesdrama.

The Gabriels. Election Year in the Life of One Family

Richard Nelson, The Public Theater
De staat van Amerika in een toneelmarathon over een familie.

Promised Ends: The Slow Arrow of Sorrow and Madness

Derrick Ryan Claude Mitchell, Saint Genet
Het festivaldebuut van een controversiële theatermaker.

Nkenguéji

Dieudonné Niangouna
Muzikaal theater van de Congolese schrijver en regisseur Dieudonné Niangouna.

887

Ex Machina / Robert Lepage
Lepage ontroerde met een persoonlijk verhaal.

Lady Eats Apple

Back to Back Theatre
Een tragikomedie over de tekortkomingen van het menselijk bestaan.

The Great Tamer

Dimitris Papaioannou
Innovatief bewegingstheater van een verbluffende schoonheid.

Demolishing Everything with Amazing Speed

Dan Hurlin, Dan Moses Schreier

Futuristisch poppentheater uit Amerika.

Phobarama

Dries Verhoeven

Een spookhuisrit door onze hedendaagse angstcultuur.

DANS***Rito de Primavera***

José Vidal & Compañía

Een lenteoffer voor deze tijd, een feest van de dans.

danse de nuit

Boris Charmatz, Musée de la danse

Boris Charmatz zocht in de Bijlmermeer naar de grenzen van toelaatbaar gedrag.

FLEXN

Reggie (Regg Roc) Gray, Peter Sellars

Virtuoze flex uit de straten van Brooklyn.

Shostakovich Trilogy

Alexei Ratmansky, Het Nationale Ballet

De Russische choreograaf Ratmansky bracht een eerbetoen aan de componist.

nicht schlafen

Alain Platel, les ballets C de la B

Alain Platel toonde in *nicht schlafen* de passie van Mahler.**FILM & BEELDENDE KUNST*****Inside***

Dimitris Papaioannou

Griekse kunstenaar toonde een film bestaande uit één take van zes uur.

Manifesto

Julian Rosefeldt, Cate Blanchett

Dertien korte films van Blanchett en Rosefeldt over de kracht van kunst.

I'd Rather Be Outside

àyr

3D-geprinte kunst onderzocht nieuwe vormen van huisvesting.

The Tempest Society

Bouchra Khalili

Marokkaans-Franse kunstenaar Bouchra Khalili gaf onzichtbaren een stem.

Holland Festival Proms - Dark Play

Jompet Kuswidananto

Een opera-installatie over sabotage en censuur in de kunst.

CONTEXT***HF Young Academy: Collectiviteit***

Een reis door de backstageruimten van de Stadsschouwburg Amsterdam.

De avant-garde en het ontstaan van het manifest

Sascha Bru

Een lezing over de onstuimige ontstaansgeschiedenis van het manifest.

Manifesto Reading Sessions

Simone van der Hulst, Suzanne Knip-Mooij, Lara Staal

Manifesten werden gelezen en besproken.

Manifesten-leestafel

In de pop-up winkel van Boekhandel Van Rossum waren de manifesten en andere teksten van en over de kunstenaars te lezen.

EYE on Art: Manifesto

Scott Mackenzie

Filmlezing over hoe manifesten de wereld veranderden.

Het Parlement van de Dingen: Democratie in het Antropoceen

Eenentwintig dagen lang bouwde Het Parlement van de Dingen in de Stadsschouwburg Amsterdam een monument voor de democratie in een nieuw tijdperk.

Reclaiming Democracy

Instituut voor Publieke Waarden

Een sessie over de staat van de huidige democratie.

Democratische crisis

Albert Jan Kruijer

Publicist Albert Jan Kruijer bekeek de huidige democratische crisis door de bril van Alexis de Tocqueville.

Group Talk: Democracy

Peter Sellars, Eric de Vroedt, Ruth Mackenzie

Groepsdebat over de rol van de kunstenaar in het democratische debat.

Geschiedenis schrijven

Ayu Utami, Lizzy van Leeuwen

Debat over het Indonesische perspectief op het Nederlandse kolonialisme.

Synthesizer Construction Workshop

Deelnemers bouwden onder leiding van de Indonesische noise-artist Kenali Rangkai Pakai hun eigen synthesizer.

Watching Party Aural Archipelago

Palmer Keen

Palmer Keen toonde tijdens deze 'watching party' zijn zoektocht naar Indonesische muziek.

Javaanse mystiek

Garin Nugroho, Ayu Utami, Antoon Geel

Debat over mystiek en magie in de Indonesische samenleving.

Crumb and the experimental tradition

Kyle Gann, Margaret Leng Tan, Steven Bruns

Samen met de Universiteit van Amsterdam organiseerde het Holland Festival een symposium over focuscomponist George Crumb.

(70 jaar) HF van A tot Z

Muzikanten en muziektheatermakers Koninklijk Conservatorium en T.I.M.E.

Studenten van het Koninklijk Conservatorium lieten zich voor hun lunchconcert inspireren door de legendarische opera *Reconstructie*.

Listening Party: Arthur en Lucas Jussen

Lucas en Arthur Jussen lieten hun inspiratiebronnen horen in het festivalcentrum in de Stadsschouwburg Amsterdam.

The Nation, deel 7

Maze de Boer

Bij de zes delen van het theaterfeuilleton schreef regisseur Eric de Vroedt een zevende verhaallijn, speciaal te zien op het Holland Festival, in virtual reality.

Let's Talk About Dance

Bram Vreeswijk

Bram Vreeswijk ging voor en na de festivalvoorstelling in gesprek met dansers en publiek.

Workshop Flex

Reggie (Regg Roc) Gray

Deelnemers kregen les in de basistechnieken van flex door dansers uit de voorstelling *FLEXN*.

Digitalk #3: Machine Learning and the Arts

Freya Murray, Doo Eun Choi, Moritz Simon Geist, Matthias Röder, Klasien van de Zandschulp

Een paneldiscussie over kunstmatige intelligentie en kunst.

Robot Party

Art Center Nabi

Art Center Nabi uit Zuid-Korea onderzocht de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie in kunst.

Why Save the French Horn?

Ruth Mackenzie, Morris Kliphuis, Herman Jeurissen, Christine Chapman, Jet Berkhout

Panelgesprek, waarna hoorniste Christine Chapman en studenten van Conservatorium van Amsterdam het werk *Decay (1967-70)*, voor acht hoorns, van John McGuire speelden.

Bouw je eigen hoorn

Kinderen bouwden hun eigen hoorn en studeerden een splinternieuwe compositie van Wilbert Bultman in.

Spui25: Octavia

In deze lezing in Spui25 zocht Sjeng Scheijen (Ruslandspecialist) naar de verbanden tussen het Romeinse Rijk van Seneca's *Octavia* en het huidige Rusland.

Spui25: 70 jaar Holland Festival

Diederik Burgersdijk

Diederik Burgersdijk richtte zich op drie momenten uit de geschiedenis van het festival: de beginjaren, de woelige jaren 70 en 80 en het heden.

Ontbijtcollege: 887

Barbara Henkes

Historica Barbara Henkes sprak over de thema's uit 887 van Robert Lepage.

Ontbijtcollege: Lady Eats Apple

Menno de Bree

Filosoof Menno de Bree sprak over het nut van onze schepping, naar aanleiding van *Lady Eats Apple*.

OVERZICHT MEDEWERKERS 2017

VASTE MEDEWERKERS

Artistiek directeur

Ruth Mackenzie

Zakelijk directeur

Annet Lekkerkerker

Programmering

Annemieke Keurentjes, dans en theater
Jochem Valkenburg, muziek en muziektheater
Ravian van den Hil, context

Development

Leonie Kruizenga, hoofd
Nicole Mooij
Esther van der Veldt

Communicatie & marketing

Norbert Bode, hoofd
Vincent Kouters
Henny Knap-Go, archief
Jill Pisters (tot 1/7)
Gertjan Pruim
Laura Reijnders
Runa Stam
Erna Theys

Productie

Han van Poucke, hoofd
Sigi Giesler, projectcoördinator *aus LICHT*
Ad van der Koog

Bedrijfsvoering

Servaas Hensen, controller en hoofd bedrijfsvoering
Ingrid Baltus, medewerker financiële administratie (tot 19-10)
Joke van der Helm, medewerker financiële administratie (vanaf 29-9)
Lara ter Braak, bureaumedewerker
Rianne Meehan, directiesecretaresse

Technische productie

Peter Romkema, coördinator
Tiedo Wildschut

TIJDELIJKE MEDEWERKERS EN STAGIAIRES

Ellen Bijsterbosch, Charlie de Bakker, Bianca van Beugen, Hidde Bisschop, Jack de Boer, Erik Borgman, Ilona Brink, Stefan van Breukelen, Michiel Brongers, Janneke den Engelsens, Anne-Marie Geldhof, Lisa Grijzenhout, Floortje Halters, Markell Helman, Petra van Henten, Lukas van der Heijde, Joop Hoffman, Anne-Fleur Huiskamp, Iris Isth, Tycho van Iwaarden, Otto Jansen, Frits Janszen, Djoere de Jong, Nicolien Karskens, Colin Kassies, Daniël Kuipers, Henk Langeveld, Vincent Lafebre, Pieter Loman, Tom van de Loo, Kees van Mameren, Michael Moorthaemer, Pauline

Mouw, Jill Nieuwland, Roan Lo A Njoe, Hans Oosterhaven, Reana Oppier, Jelle Oudhof, Jan Panis, Richard Pael, Gerard Paulissen, Peter Peereboom, Sarah Faye van der Ploeg, Peter Poel, Maurice Potemans, An De Ridder, Romy Rigter, Peter Romkema, Tim Senden, Joost Smit, Niek Snel, Stephan van Steenveldt, Dimphey Tese, Remco Teunissen, Ellen Tjon A Meeuw, Annabel Troost, Gerco van Venen, Dennis Verhaeg, Harm Wellink, Remko van Wely, Lodewijk Wijnberg, Tiedo Wilschut, Robert Wit, Miki Zeehandelaar, Chiel Zwinkels

Tijdelijke medewerkers tijdens het festival

Dick Addens, Jet Alleman, Nejad Alsaeed, Rein van Amesfoort, Mathilde Baillarger, Michael Barchini, Claud Biemans, Ananda Binkhorst, Nuno Blijboom, Barend Blom, Joep Bollinger, Sophie Boot, Marieke van den Bosch, Pippi Braam, Ilona Brink, Loren Brouwers, Marsha Bruinen, Bas Buytenhek, Raynold Colijn, Sanne Cox, Beau Delahaije, Telka van Dodewaard, Laura Dommershuijzen, Naomi Dorothea, Tom van Driel, Thijs van Dun, Jornt Duyx, Hanneke Etten, Mary Farwy, Helen Fokkens, Ilaria Forciniti, Nicolas Franciscus, Daniel Fransman, Wouter Frantsen, Frenny de Frenne, Gertjan van de Geer, Harrie van Gemert, Moritz Geremus, Albert Gerritsen, Chihiro Geuzebroek, Noortje de Gier, Bart Goedendorp, Fabien Gruau, Konstantin Guz, Anouck de Haan, Marianka Halters, Niels Hartvelt, Anna-Rosja Haveman, Lee Hayes, Kristel Hegeman, Tjitske Hemkes, Pieter-Bas van den Heuvel, Ruchama Hoed, Hinke Hoeksma, Kelly Hoekstra, Roeland Hoekstra, Emma Hollander, Nathan Holscher, Paul Holterman, Lotta Hoogman, Ghislaine Huizinga, Niels van Iersel, Claudia Jochems, Karolina Joniec, Laura Jonker, Sanne Kamp, William Kenter, Brenda Koene, Suzanne Kollen, Evelien van der Kooi, Nikki Kracht, Leonie Kuipers, Anke Lambrechts, Bart de Lange, Tamira Lankamp, Ruben Lanzieri, Mirko Lazovic, Andrea Lewis, Liesbeth van Loon, Denise Lukkenaer, Frank Lunenburg, Tomas Mesman, Heike aan de Meulen, Thomas van der Molen, Juliette Mout, Ahmed Mowafy, Hendrik Muller, Marianne Noorlander, Merel Noorlander, Damian Nwatarali, Frédérique Olthuis, Maria Onnink, Ilona Overweg, Gerard Paulissen, Larva Peruzzotti, Sven Piekstra, Greg Plein, Stanislav Podgurskii, Jurriaan Pots, Humie Poursef, Charlotte ten Raai, Martine Rademakers, Ivo Reitsma, Cis Rieken, Yvonne Rienks, Francisca Rijken, Andrea Rogolino, Veerle Rümke, Eva Schippers, Yvon van Schaik, Angela Schoonderbeek, Eva Luna Schulte, Jouke Seisveld, Birger van Severen, Farah Shretah, Kuno Slagmolen, Sofie Sloot, Milou Smit, Devi Smits, Walter Staub, Daan Stigter, Anne Stoop, Dennis Stroucken, Celine Talens, Ivo Terhorst, Virgil Tese, Natasja Theyn, Peer Thielen, Paul Thurlby, Hanne Uekermann, Philip den Uyl, René van der Valk, Pax Veerbeek, Jorinde van der Velde, Minke Voorn, Terry Vreeburg, Heidi de Vries, Cees van Walburgh, Lotte Walrave, Jesse Weidema, Marloes Wieffer, Quirine van Willigenburg, Vita Wilmering, Jet Wolbers, Laurens Woltijl, Roy van Zon, Rosanne Zwinkels

HF Young Circle

Elinor Archer, Hassina Bahar, Stéphane Blokhuis, Marije Dunning, Jasmin Farag, Lizzy Kok, Martin Linssen, Roel van den Sigtenhorst, Mette Stam, Eerke Steller, Bart Truijens, Frank Verschoor, Ymke Wieringa

NEVENFUNCTIES 2017

RAAD VAN TOEZICHT

Martijn Sanders was tot 2006 directeur van Het Concertgebouw Amsterdam en oefent zijn adviespraktijk uit via Martijn Sanders Consultancy BV. Op 11 maart 2009 is Martijn Sanders benoemd tot voorzitter van het bestuur, nu raad van toezicht, van Stichting Holland Festival. De voorzitter van de raad van toezicht is tevens voorzitter van de Board of Governors die op 3 juni 2010 is opgericht. Naast dit voorzitterschap bekleedt Sanders ook de volgende functies: voorzitter Stedelijk Museum Fonds, bestuurslid European Union Youth Orchestra in Londen, bestuurslid International Film Festival Rotterdam, bestuurslid Het Kersjes Fonds, bestuurslid Elbphilharmonie in Hamburg, voorzitter Intermusica en member of the Artistic Committee of the Borletti-Buitoni Trust Foundation.

Ben Noteboom is op 11 januari 2012 benoemd tot lid van de raad van toezicht Stichting Holland Festival. Hij is tevens bestuurslid bij de Stichting VUmc CCA, lid van de raad van commissarissen van Ahold Delhaize, Wolters Kluwer en Aegon, lid van de raad van advies NCOI en voorzitter van de raad van commissarissen van Koninklijke Vopak N.V. Daarnaast is hij voorzitter van Stichting Prioriteit Ordina.

Gert-Jan van den Bergh is een van de oprichters van Bergh Stoop & Sanders Advocaten te Amsterdam en voorzitter van het Bestuur van de Stichting Jan Pietersz. Huis. Op 4 januari 2016 is Gert-Jan van den Bergh benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Voorheen was hij werkzaam bij Olwine Connelly Chase O'Donnell Weyher in New York en bij Stibbe in de praktijkgroep Intellectuele Eigendom. Daarnaast was hij raadsheer plaatsvervanger Hof Amsterdam, voorzitter bestuur Prins Bernhard Cultuurfonds afdeling Amsterdam, lid bestuur van de Stichting Het Rembrandthuis Amsterdam, lid bestuur Amsterdam Sinfonietta, lid bestuur Vrienden van het Nexus Instituut, lid bestuur van het Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond en van The International Gustav Mahler Foundation.

Mavis Carrilho is zelfstandig adviseur en executive coach. Zij heeft ruim twintig jaar ervaring als organisatieadviseur en interim-manager in de profit- en non-profitsector. Op 10 september 2010 is Mavis Carrilho toegetreden tot de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Daarnaast maakt zij (tot mei 2017) deel uit van de raad van toezicht van het Fonds Podiumkunsten, is commissaris bij woningcorporatie Ymere en a.i. (sedert december 2017 de vaste) voorzitter van de Chocolonely Foundation. Vanaf mei 2017 is ze lid van de raad van toezicht van Theater Rotterdam.

Jet de Ranitz is voorzitter college van bestuur van Hogeschool Inholland. Op 21 september 2016 is Jet de Ranitz benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Voorheen bekleedde zij onder andere de volgende functies: voorzitter college van bestuur van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, zakelijk directeur van het Nederlands Dans Theater te Den Haag en directeur van de Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen van de Tilburg University. Huidige nevenfuncties

Lunchconcert studenten Koninklijk Conservatorium

zijn: vice-voorzitter Erasmusprijs bestuur, vice-voorzitter raad van toezicht NTR, lid raad van commissarissen Espria, lid raad van advies Politieacademie en voorzitter Jury Young Talent Award van Stichting Topvrouw van het Jaar.

Tom de Swaan is Chairman of the Board of Directors van Zurich Insurance Group. Op 8 juli 2016 is hij benoemd tot lid van de raad van toezicht van Stichting Holland Festival. Hij is vicevoorzitter van de raad van commissarissen van Koninklijke DSM N.V., voorzitter raad van toezicht van het Antoni van Leeuwenhoek - Nederlands Kanker Instituut, Chairman van de Board of Trustees van het Van Leer Jerusalem Institute. Hij is bovendien voorzitter van het bestuur Stichting Nationale Opera & Ballet Fonds, lid van het bestuur c.q. raad van toezicht van het Liszt Concours en de Erasmus Prijs. De heer De Swaan was in het verleden naast zijn professionele werkzaamheden actief bestuurlijk betrokken bij vele theater-, muziek- en culturele organisaties zoals onder andere het Joods Historisch Museum, De Nationale Opera, het Concertgebouworkest, het Muziektheater en de Vereniging Hendrick de Keyser.

DIRECTIE/STAF

Ruth Mackenzie is sinds 2014 artistiek directeur van het Holland Festival. Daarnaast was zij tot mei 2015 interim CEO en Creative Director van The Space in London, adviseur voor I4-I8 Now,

nicht schlafen
Alain Platel, les Ballets C de la B

Hamburg City Council Culture Department, Irish Arts Council, Irish Ministry of Culture en Freelands Foundation. In Groot-Brittannië bekleedt zij de volgende nevenfuncties: voorzitter Improbable Board, bestuurslid Cass Foundation en National Campaign for the Arts en lid van de Tate Modern Advisory Council.

Annet Lekkerkerker is sinds 1 oktober 2009 zakelijk directeur van Stichting Holland Festival (per 1 januari 2018 algemeen directeur). Zij is in 2017 lid van de raad van toezicht van de Stichting Muziek- en Danscentrum Den Haag (tot 6 december 2017), lid van raad van toezicht van Witte de With Center for Contemporary Art (per september 2017), bestuurslid van de Sikkens Foundation, de Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam en Stichting Toneelschuur/Toneelschuurproducties. Zij heeft zitting in de NTR Adviesraad en de commissie van advies van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Zij is voorzitter van het ACI (Amsterdams overleg Culturele Instellingen).

MEDEWERKERS

Enkele vaste medewerkers van het Holland Festival zetten naast hun werkzaamheden voor het festival, hun expertise in bij andere instellingen, organisaties of evenementen.

Annemieke Keurentjes is bestuursvoorzitter bij de Stichting Urland, bestuurslid bij Stichting Brokken (tot 1 juli 2017) en secreta-

ris bij Stichting Tilt (tot september 2017).

Norbert Bode is voorzitter bij de Overvoorde Gordon Stichting / Pauw- en Oudhof Fonds, is adviseur bij het Fonds Podiumkunsten in de Commissie Festivals en voorzitter van het bestuur van mimetheatergroep Bambie.

Leonie Kruijenga is secretaris van het bestuur van Stichting Open Mind en bestuurslid bij DNK Amsterdam.

Servaas Hensen is lid van de raad van toezicht van stichting Het Instituut.

Han van Poucke is coach/mentor in de Festival Production Management Training van The Festival Academy, een initiatief van de European Festival Association.

Sigi Giesler coacht vierdejaarsstudenten (afstudeertraject) aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, afdeling Opleiding Theatertechniek. Verder is zij voorzitter van de raad van toezicht van Stichting Nieuw Nederlands Opera Front, penningmeester bij Stichting De Gemeenschap en Stichting De Nachtdieren.

Esther van der Veldt is lid van de adviescommissie cultuur van de gemeente Alkmaar.

HOLLAND FESTIVAL IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

Het Holland Festival wordt al vanaf de oprichting in 1947 mede mogelijk gemaakt met steun van donateurs. En in 2017, 70 jaar oud, gelooft het Holland Festival dat kunst van wereldklasse niets aan relevantie verloren heeft: het verbreedt de horizon, scherpt de geest, vergroot empathie, het verrast en inspireert. Het festival bedankt al haar donateurs.

GOVERNORS

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, Jéhan van Dijk, Bernard en Ineke Dijkhuizen, Jeroen Fleming, P. Gerla, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Ton en Maya Meijer-Bergmans, Françoise van Rappard-Wanninkhof, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Tom de Swaan, Elise Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman

Governors die anoniem wensen te blijven.

VRIENDEN VAN HET HOLLAND FESTIVAL

Hartsvrienden

R.F. van den Bergh, Kommer en Josien Damen, Sabine van Delft-Vroom, Huub A. Doek, J. Fleury, Tex Gunning, V. Halberstadt, Wendy van Ierschot, Isaïc en Francien Kalisvaart, Giovanna Kampouri Monnas, Luuk H. Karsten, Frans en Willeke Koffrie, Kristine Kohlstrand, Joost en Marcelle Kuiper, Monique Laenen en Titus Darley, Cees Lafeber, Emma Moloney, Sijbolt Noorda en Mieke van der Weij, Ben Noteboom, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintus, Jeroen Ouwehand, Marinus Pannevis en Caroline Polak, Anthony en Melanie Ruys, Rob van Schaik en Wijnanda Rutten, Patty Voorsmit

Beschermers

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, Irma Boom en Julius Vermeulen, S. Brada, Frans en Dorry Cladder-van Haersolte, J. Docter en E. van Luijk, L. Dommering-van Rongen, Marry de Gaay Fortman, E. Granpré Molière, M. Grotenhuis, S. Haringa, J. Houwert, R. Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, F. Mulder, Adriaan en Glenda Nühn-Morris, G. van Oenen, H. Pinkster, Pim en Antoinette Polak, H. Sauerwein, C.W.M. Schunck, I.R. Snelleman en A. Vreugdenhil, K. Tschennett, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie, A. van Wassenauer, Martine Willekens, O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven, Martine Willekens

Begunstigers

F. van Alkemade, B. Amesz, A. van de Beek en S. van Basten Batenburg, E. Blankenburg, Ellen Birnie, Co Bleeker*, K. Bodon, Wim Boerman, Jan Bouws, E. Bracht, W.L.J. Bröcker, F. van den Broek, G. Bromberger, Rachel van der Brug, D. de Bruijn, M. Daamen, J. Dekker, M.H. Dijkgraaf, M. Doorman, Chr. van Eeghen*, J. van der Ende, Ch. Engeler*, E.L. Eshuis*, E. de Graaff Van Meeteren, F. Grimmelihuizen, D. Grobbe, Annelies Heidstra en Renze Hasper, J. Hennephof, G. van Heteren, L. van Heteren, B. van Heugten, S. Hodes, J. Hopman*, J. Houtman, E. Hummelen, Yolanda Jansen, P. Jochems, Jan de Kater, J. Keukens, P. Krom, A. Ladan*,

M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon, Hanna van der Linden, T. Lodder, Ken Mackenzie, A. Man, D. van der Meer, E. van der Meer-Blok, A. de Meijere, E. Merckx, Jaap Mulders*, H. Nagtegaal, La Nube, Kay Bing Oen*, P.M. Op de Coul, E. Overkamp en A. Verhoog, P. Price, F. Racké, H. Ramaker, S. van de Ree, Wessel Reinink, L. Remarque-van Toorn, M. Roozen, A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, Joanne Schouten, E. Schreve-Brinkman, Steven Schuit, P. Smit, G. Smits, A. Sonnen, K. Spanjer, W. Sorgdrager en F. Lekkerkerker, K. Spanjer, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa, M. Tjoe-Nij, Y. Tomberg, H. van der Veen, M.T.F. Vencken, R. Verhoeff, A. van Vliet*, R. Vogelenzang, F. Vollemans, M.M. de Vos van Steenwijk, A. Wertheim, M. van Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant, Marian van Zijll Langhout, M.J. Zomer, P. van Zwieten en N. Aarnin

* extra bijdrage

Jonge begunstigers

Kai Ament, Helene Bakker, Aram Balian, Ilonka van den Bercken, Maarten Biermans, Femke Bijlsma, Femke Blokhuis, Jasper Bode, Quirijn Bongaerts, Marcha van der Boon, Melanie Bosveld, Maarten van Boven*, Jonne ter Braak, Tessa Cramer, Snezana Djordjevic, Sandra Geisler, Matthijs Geneste, Susan Gloudemans, Marte Guldemon, Pieter Guldemon, Hagar Heijmans, Brendon Humble, Jort van Jaarsveld, Bram de Jaeger, Daan de Jong, Ytha Kempkes, Marc Koehler, Bas Köhler, Judith Lekkerkerker, Gustavo López, Pieter van der Meché, Frans Muller, Britt Ootes, Boris van Overbeeke, Menzo Reinders, Jasper Roodenburg, Peter Ruys, Guus Schaepman, Gijs Schunselaar, Monica Sette, Reinout Steenhuizen, Farid Tabarki, David van Traa, Frank Uffen, Helena Verhagen, Tristen Vreugdenhil, Danny de Vries

* extra bijdrage

Liefhebbers

Alle 674 Liefhebbers.

Vrienden die anoniem wensen te blijven.

FLEXN
Reggie (Regg Roc) Gray, Peter Sellars

HOLLAND FESTIVAL IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

HOOFDBEGUNSTIGER

FONDS 21

SUBSIDIENTEN

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

× Gemeente
× Amsterdam

FONDSEN, SPONSORS EN INSTELLINGEN

MEDIAPARTNERS

HF BUSINESS

JUBILEUMSPONSORS

PARTNERS

Stadsankleding - Stadschouwburg Amsterdam

Jaarverantwoording 2017

Holland Festival 2017 3 – 25 juni Amsterdam

Stichting Holland Festival

Piet Heinkade 5, 1019 BR Amsterdam
t +31 (0)20 – 788 21 00
info@hollandfestival.nl